PRZESYŁKA POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM. DZIŚ 12 STRON DRUKU.
Rok VIII. Kraków, środa 18 lutego 1925 Nr. 40

# NOWY DZIENNIK



Adres r... ...stracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu ... ...to czekowe P. K. O. w Warszawie Nr. 141.123 w Krakowie 400.630.
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi. Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Rękopisów redakcya nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Numeru 15 groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. Zł. 3·40, kwrt. Zł. 10·20
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 3·60, „ „ 10·80
Na prowincyi: z przesyłką pocztową „ „ 4·20, „ „ 12·60
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7·00, „ „ 21·00
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·10, wiersz. milimetr. 1-szp. Zł. 0·15. nadesłane Zł. 0·40, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 0·75 gratulacye Zł. 8·—, inseraty zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% droższe.



## Dzisiejszy numer zawiera:



# Dwa systemy - żaden system.

Kraków, 17 lutego

(is) Na podstawie rosyjskiego ukazu o zgromadzeniach z 17 marca 1906 r. oraz na podstawie rozporządzenia Kom. Gener. Ziem Wschodnich z 25 maja 1919 wydał p. min. spraw wewnętrznych Ratajski rozporządzenie dla województw wschodnich, w myśl którego senatorowie i posłowie są na terenie tych województw zobowiązani zasięgnąć zezwolenia odnośnego województwa, jeśli pragną odbyć zgromadzenie sprawozdawcze.

Motywem tego rozporządzenia jest nie rzadki fakt wygłaszania mów podburzających ludność przez posłów i senatorów białoruskich i ukraińskich.

P. Ratajski jest ministrem spraw wewnętrznych, a kompetencya jego rozciąga się z natury rzeczy na teren całego państwa, o ile chodzi o całokształt polityki wewnętrznej administracyi. Za tę politykę jest w myśl konstytucyi odpowiedzialny przed Sejmem.

Ministrem jest jednak także p. Thugutt. Także odpowiedzialnym wobec Sejmu i to za politykę na kresach. A p. min. Tugutt dowiedział się o rozporządzeniu swego kolegi p. Ratajskiego z... dzienników!

P. min. Thugutt jest głównym współtwórcą ustaw językowych na kresach. Jako polityk o tradycyi szczerze demokratycznej został wciągnięty czy też dał się wciągnąć do rządu p. Grabskiego, celem uspokojenia wzburzonych umysłów na kresach. Nazwisko Thugutt było kiedyś programem, który zaświadczyć miał konstytucyjny system rządzenia — tak wobec ludności kresowej jak i wobec zagranicy.

Polityka p. Ratajskiego, uzewnętrzniona w powyższem zarządzeniu jest zaś nie tylko sprzeczną z Konstytucyą, ale co gorsza z polityką p. Thugutta. Tak tedy powstaje dziwoląg, nie napotykany chyba nigdzie: dziwoląg dwóch systemów polityki kresowej, przekreślających się wzajemnie. P. min. Ratajski chce ustaw wyjątkowych i jest zwolennikiem cenzury profylaktycznej, p. min. Thugutt pragnie, by Konstytucya obowiązywała dla wszystkich, by unikano rozjątrzenia, jakie pozostaje po każdem zarządzeniu wyjątkowem, zwłaszcza wśród ludności, którą trzeba silniej pozyskać dla idei państwowej i jest zwolennikiem cenzury represyjnej i pociągania do odpowiedzialności karnej za czyny popełnione, a nie za jeszcze nie popełnione.

Można się oczywiście ze stanowiska racyi państwowej sprzeczać co do słuszności i celowości tych systemów. Zwłaszcza co do celowości, bo co do słuszności, to chyba nie ulega wątpliwości, że zarządzenie p. Ratajskiego sprzeczne jest z art. 20 Konstytucyi. Ale ostatecznie jest to kwestyą upodobania p. ministra, jeśli pragnie, aby rozporządzenie carskie z r. 1906 miało w Polsce silniejszą moc niż Konstytucya uchwalona uroczyście przez naród polski. De gustibus non est disputandum. Szacunek p. min. Ratajskiego dla rozporządzeń państw zaborczych przebija się zresztą także na terenie Małopolski w odniesieniu do tzw. „języków krajowych“.

Pozostałaby zatem kwestya celowości. Nie ulega wątpliwości, że rząd nie może się z założonemi rękoma patrzyć na pewne, aż nadto drastyczne przejawy życia politycznego na kresach. Panu Thuguttowi przyświeca myśl pozyskania nastrojów kresowych dla Polski, p. Ratajskiemu myśl—ujarzmienia tych nastrojów, choćby przy pomocy zdetronizowanego swojego poprzednika i druha ideowego, p. Kiernika, który z ludnością kresową pragnie zrobić to samo, co Turcy zrobili podczas wojny z Armeńczykami. Zdaniem naszem do celu prowadzi raczej system p. Thugutta.

Jedno jednak jest pewne, że najgorszem jest równoczesne stosowanie obu systemów. Zgilotynowanie kilkudziesięciu zgromadzeń poselskich nastrojów nie zdławi, raczej postępowanie karne wobec przemówień, mających rzeczywiście znamię przestępstwa otrzeźwia przynajmniej spokojniejsze elementy, podczas, gdy rozporządzenie p. min. Ratajskiego nawet te elementy zdolne jest odepchnąć. Dwoistość systemów prowadzi do tego, że ludność kresowa ani się nie ulęknie zarządzeń p. Ratajskiego, ani nie zawierzy zapewnieniom p. Tugutta: oba systemy unicestwiają się bowiem.

P. min. Thugutt, który przed rokiem jeszcze miał wyraźne oblicze polityczne, zaczyna odgrywać rolę, z którą serdecznie współczuć należy. Zdawało się, że w nim Polska posiędzie męża, który politykę w sprawie mniejszości poprowadzi śmiałym torem dla dobra i spoistości państwa i dla szczęścia wszystkich mniejszości. Tymczasem p. min. Thugutt stał się więźniem p. Ratajskiego, a „załagodzenie“ sprawy jego dymisyi jeszcze jaskrawiej ilustruje zatratę woli i odwagi u tego polityka.

Spór kompetencyjny między p. Ratajskim a p. Thuguttem jest rzeczą nieuniknioną. I choćby się dziś załagodził, musi jutro wybuchnąć. Każde ministerstwo „bez teki“ jest źródłem sporów kompetencyjnych, zwłaszcza jeśli dzierży je minister, który ma tekę swoją — w własnym rozumie. Spory te mogą mieć formę łagodną, jeśli „konkurenci“ realizują choćby tylko podobne poglądy. Jeśli zaś pragną w życie wprowadzić dwa dyametralnie przeciwne systemy, to konflikt jest nieunikniony.

Jedno z poważnych pism krakowskich dowcipnie, choć zupełnie na seryo zaproponowało załatwienie sprawy w ten sposób, by zarządzenie p. Ratajskiego rozciągnąć na całe państwo! Może dlatego, że z listy Nr. 14 i 16 nie wszedł żaden poseł do Sejmu. Byłaby to dyabelska zemsta.

Nam się wydaje, że tak „upraszczać“ sprawy nie można. Wyjście jest jedno: albo p. Ratajski ustąpi p. Thuguttowi, albo p. Thugutt p. Ratajskiemu. Układ sił w Sejmie prze do ewentualności drugiej, logika i racya państwowa — do pierwszej.

# Rekrutacya drugiej połowy rocznika 1903

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16. 2 (Sin.) Przed powołaniem na ćwiczenia roczników 1899 i 1900 wcielona zostanie druga połowa rekrutów rocznika 1903. Wcielenie nastąpi od 15—20 marca br. Oprócz drugiej połowy rocznika 1903, powołani będą pod broń również rekruci starszych roczników, którzy w chwili powoływania swych roczników korzystali z odroczeń, a nie przedłużyli ich. Od poboru zwolnieni będą maturzyści rocznika 1903, którzy będą powołani do specyalnych szkół oficerskich, wraz z rocznikiem 1904 w czerwcu br. Maturzyści odbywać będą służbę 18-miesięczną podzieloną na dwa okresy. Po rocznej służbie nastąpi rok przerwy, poczem maturzyści zostaną powołani na 6-mies. dopełniające ćwiczenia.

# Ministeryum przemysłu i zaprzepaszczania handlu

## Ostra krytyka posła Wiślickiego.

(Telefonem od naszego korespondenta)

**Warszawa, 16. 2** (Sin.) Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowej komisyi budżetowej prowadzono w dalszym ciągu dyskusyę nad budżetem ministeryum przemysłu i handlu.

Pos. **Michalski** krytykował działalność ministerstwa w zakresie prowadzenia salin państwowych. Gospodarkę w salinach nazwał mowca fatalną, przypisując winę z ten stan rzeczy departamentowi hutniczemu ministerstwa przem. i handlu.

Następny mowca pos. **Diamand** omawiał politykę gospodarczą a szczególnie politykę celną i taryfową ministeryum przemysłu i handlu. Mowca wytyka ministerstwu zbyt mały wpływ na traktaty handlowe, oraz skarży się na nieogłaszanie statystyki gospodarki krajowej.

Pos. **Chądzyński** porusza sprawę „Skarbofermu“, którego działalność nie przynosi korzyści państwu. Mowca atakuje przytem pos. Korfantego, zasiadającego z ramienia rządu w radzie nadzorczej „Skarbofermu“.

Na posiedzeniu popołudniowem zabiera głos przedstawiciel Koła Żyd. pos. **Wiślicki**, który m. in. oświadcza: Dyskusyę nad budżetem ministerstwa przem. i handlu należy prowadzić z punktu widzenia interesów gospodarczych państwa. Niestety punkt ciężkości naszej gospodarki handlowej i przemysłowej nie leży w ministerstwie poświęconem tym gałęziom, lecz w ministerstwie skarbu. Zagadnienie handlu spychane jest u nas na drugi plan. Ministeryum w żadnym wypadku nie wzięło interesów handlu w obronę. Dowodów tego jest aż nadto. Taryfy kolejowe — dla przykładu — traktuje się u nas jedynie ze stanowiska pokrycia i wydatków kolejowych, nie troszcząc się w zupełności o interes handlu czy przemysłu. Bismarckshütte konkurująca z Dortmundem w produkcyi węgla zawarła niedawno korzystne kontrakty na wywóz węgla zagranicę. Mimo to rząd nie chciał obniżyć opłat przewozowych. Handel uważany jest teraz za paryasa. Szczególnie — ponieważ handlem zajmują się przeważnie Żydzi, należy do zupełnie zdusić. Można być jednak antysemitą w polityce, cyfry jednak nie znoszą antysemityzmu. Nasz bilans handlowy jest ujemny. Nawet w Rosyi stosowano — wyjątkowo — w handlu politykę liberalną, u nas niszczy się handel dla walki z Żydami. Wystawa w Konstantynopolu odniosła zupełne fiasko z powodu niedopuszczenia kupców żydowskich do wystawy.

Na zagadnienie kredytu ministeryum handlu nie ma zupełnie wpływu. Bank Polski forytuje jedynie przemysł. Jak dalece ministeryum przemysłu i handlu odnosi się obojętnie do najżywotniejszych interesów kupiectwa o tem świadczyć może o tem stanowisko p. ministra wobec ustawy o zwalczaniu lichwy i spekulacyi. Piecza nad wykonaniem ustawy spoczywać ma nadal w rękach ministeryum spraw wewn., a więc nadal policyant ma rozstrzygać o drożyźnie! Gdy jednak na posiedzeniu Rady ministrów postawiono wniosek o zatrzymanie ustawy, min. Kiedroń głosował za utrzymaniem ustawy w mocy. Minister przemysłu i handlu nie zwrócił dotąd uwagi p. Grabskiego na fatalny system podatkowy, który rujnuje ludność miejską. 75 proc. obywateli nie płaci podatków, reszta 25 proc. spada ciężarem na ludność miast, którą naogół stanowią Żydzi.

Omówiwszy błędy polityki pocztowej mowca kończy:

Trzeba wreszcie domagać się, by minister przem. i handlu miał odwagę stanąć w obronie interesów kupiectwa. Gdy prem. Grabski uderzał w Sejmie pięścią w stół, zawsze osiągnął cel zamierzony. **Teraz nadszedł czas na p. Kiedronia, szwagra p. Grabskiego. Pan Kiedroń też powinien uderzyć w stół, żądając obrony upadającego handlu.** Chodzi o to, by wreszcie zagadnienie handlu praktycznie rozwiązać. Bez handlu państwo polskie nie może żyć. Handel zaś bez Żydów też istnieć nie może. Myśmy się go nie wyrzekli i nikt nie ma prawa odrzucać nas od pracy w tym kierunku. Nie wolno prowadzić gospodarki w ten sposób, by handel zamienić w cmentarz upadłych przedsiębiorstw.

Po przemówieniu pos. Wierzbickiego dalszą dyskusyę odroczono.

# Wojna handlowa niemiecko-rumuńska.

(Telefonem od naszego korespondenta)

**Wiedeń. 16 II** (D) Wedle wiadomości, nadeszłych z Berlina, wojna handlowa niemiecko-rumuńska jest nieunikniona. Wiadomo, że wskutek odmowy zapłacenia odszkodowań przez Niemcy, Rumunia zagroziła represyami. Obecnie zaczyna rząd rumuński groźbę wprowadzać w życie, konfiskując na początek majątki obywateli niemieckich w Rumunii. W odpowiedzi na to rząd Rzeszy ogłosił bojkot handlowy Rumunii.

# „Budzący się Węgrzy“ udaremniają występ świetnego artysty

(Telefonem od naszego korespondenta)

**Wiedeń. 16 II** (D) Z Budapesztu donoszą: Z powodu zapowiedzianych w jednym z budapeszteńskich teatrów występów gościnnych świetnego aktora wiedeńskiego Oskara Beregy'ego urządziii „Budzący się Węgrzy“ demonstracye przed gmachem teatru, ponieważ Beregy jest Żydem. Występy musiały być odwołane.

# Board of Deputies przeciwko ograniczeniom imigracyi

(Telefonem od naszego korespondenta)

**Warszawa, 16. 2** (M.) ŻAT donosi z Londynu: Na konferencyi, która odbyła się dnia 15 bm., wygłosił wielkie przemówienie członek Boardu **Józef Prag** który ostro skrytykował delegacyę żydowską, która przed kilku dniami odwiedziła min. spraw wewn. Johnsona Hichksa, interweniując w sprawie cudzoziemców. Mowca podniósł, że w angielskim przemyśle budowlanym, okrętowym, włókienniczym i w górnictwie ciężkiem nie panuje wielkie bezrobocie, a w dodatku Żydzi są w tych gałęziach przemysłu minimalnie zatrudnieni. Argumenty ministra spraw wewnętrznych o konieczności stosowania represyi wobec imigrantów z powodu wielkiego bezrobocia nie wytrzymują krytyki. Mowca potępił stanowisko delegacyi z powodu nie wykorzystania przez nią okazyi do zwalczania argumentów Johnsona Hicksa. Następny mowca p. Laski wykazywał, że 90 proc. eksportu angielskiego przechodzi przez ręce żydowskie. Żydzi przyczyniają się do rozwoju przemysłu angielskiego. Skargi więc ministra o rzekomym ciężarze żydowskim są zupełnie nieuzasadnione.

Na tem posiedzeniu Board of Deputies uchwalił wysłać specyalną delegacyę na uroczystość otwarcia uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie. Delegatem wybrany został znany działacz społeczny p. Awigdor Goldschmidt.

## Nowe trzęsienie ziemi w Japonii

**Paryż, 16. 2 PAT.** Według doniesień z Tokio odczuto tam i w Hashi wczoraj silne trzęsienie ziemi.

## Wydalenie komunistów z Grecyi

**Rzym, 16. 2 PAT.** Z Aten donoszą, że rząd wydalił dwustu zagranicznych komunistów.

# Kanclerz Luther o zmianie granicy niem.-polskiej

(Telefonem od naszego korespondenta)

**Wiedeń. 16 II.** (D) Kanclerz Rzeszy dr Luther przybył do Królewca na otwarcie tamtejszych targów. Na bankiecie urządzonym na jego cześć wygłosił kanclerz przemówienie, w którem omówił stosunek do Polski. Luther oświadczył, że Niemcy dążyć będą do zmiany granicy polsko-niemieckiej nad Wisłą.

Kanclerz wyraził jednak nadzieję, że część ustępstw da się uzyskać drogą rokowań.

## Bolączki przemysłu budowlanego

(Telefonem od naszego korespondenta)

**Warszawa, 16. 2** (Sin.) U prem. Grabskiego zjawiła się dziś delegacya przemysłowców budowlanych, którzy przedstawili krytyczne położenie przemysłu budowlanego, wskazując na szaloną drożyznę materyałów budowlanych, oraz wysokie koszty robocizny, proponując, by w sezonie budowlanym, tj. w czasie od 15 marca do 15 października czas pracy w przemyśle budowlanym wynosił 10 godzin dziennie. Dzięki temu miałoby nastąpić obniżenie się kosztów produkcyi o 22 proc.

## Pertraktacye p. Korfantego

(Telefonem od naszego korespondenta).

**Warszawa, 16. 2** (Sin.) W kołach wtajemniczonych opowiadają o pertraktacyach posła Korfantego z pewną francuską grupą finansową w sprawie pożyczki dla jednego z warszawskich banków przedwojennych. Pożyczka ma wynosić pół miliona funtów angielskich. Pos. Korfanty nabył ostatnio większą część portfelu akcyj tego banku.

## Demonstracye komunistyczne w Czechach

(Telefonem od naszego korespondenta)

**Wiedeń. 16 II** (D) W dniu wczorajszym odbyły się w większych miastach w Czechach demonstracye komunistyczne. W Pradze i innych miastach demonstracye przeszły spokojnie. Natomiast w miejscowości Lozoncz koło Preszburga miały miejsce ostre starcia komunistów z żandarmeryą. Tłum złożony z 700 komunistów zaatakował oddział żandarmów. Wojsko dało salwę. Wiele osób jest ranionych.. Aresztowano około 30 komunistów.

## Rosya uzna przedwojenne długi wobec Francyi

**Paryż, 16. 2 PAT.** Wedle doniesienia z Moskwy, Krasin oświadczył w wywiadzie z przedstawicielem agencyi Havasa, że niezbędne jest osiągnięcie uregulowania szeregu nie rozwiązanych dotychczas kwestyi, dotyczących zobowiązań z przeszłości. Dalej Krasin dodał, że o ile Rosya otrzyma od Francyi kredyty niezbędne dla dobudowy rosyjskiego przemysłu i szkolnictwa to będzie skłonna uznać w zasadzie swe dawne długi.

## Akcya Herriota celem podniesienia kursu franka

**Paryż, 16. 2 PAT.** Jak donoszą dzienniki, dziś popołudniu Herriot zapowie w izbie deputowanych podjęcie przez rząd ważnych środków finansowych celem osiągnięcia poprawy kursu franka francuskiego, a w szczególności celem położenia kresu ucieczce kapitału francuskiego zagranicę. Jak się dowiaduje Echo de Paris, premier francuski zaproponuje też surowe środki karne przeciwko wszelkim wykroczeniom i przestępstwom, przynoszącym państwu straty.

## Starcia powyborcze w Banacie

**Białagród, 16. 2 PAT.** Jak donoszą z miejscowości Ninczejcze Banat, miejscowości, która właśnie niedawno była przedmiotem wymiany terytoryalnej na zasadzie układu z Rumunią tłum tamtejszych mieszkańców niemieckich zaatakował mniejszą liczebnie grupę Serbów, zebranych w pewnej oberży dla świętowania pomyślnego wyniku ostatnich wyborów. W toku starcia trzech Serbów zostało postrzelonych, między innymi jeden urzędnik skarbowy, oraz sekretarz magistratu. Zawezwany niezwłocznie oddział żandarmeryi był zmuszony z bronią w ręku interweniować, aby oczyścić plac przed magistratem z tłumu Niemców gwałtownie manifestujących przeciwko serbskim członkom rady miejskiej. Dochodzenia policyjne ustaliły, że cały atak był z góry uplanowany i przygotowany. Dokonano 50 aresztowań. Niemieccy posłowie do skupczyny zapowiadają, że będą protestowali w Białogrodzie przeciwko zachowaniu się lokalnych władz jugosłowiańskich.

# Przed otwarciem Uniw. hebrajskiego

**Wykład inauguracyjny wygłosi lord Balfour. — Pierwsze wykłady wygłoszą Jerzy Brandes Dr Chajes i inni.**

**Jerozolima.** (ŻAT) Jak się dowiadujemy z wiarogodnego źródła, słynny krytyk literacki, Jerzy Brandes i twórca teoryi względności, prof. Albert Einstein wygłoszą wykłady w pierwszym dniu po otwarciu Uniwersytetu Hebrajskiego. Następnie wygłoszą referaty: nadrabin Austryi, dr. Chajes, nadrabin Anglii dr. Hertz, nadrabin Francyi, dr. Izrael Levi, Wykład inauguracyjny w dniu uroczystego otwarcia Uniwersytetu czytać będzie lord Balfour. Wieczorem tegoż dnia studenci Uniwersytetu wspólnie z wychowańcami szkół żydowskich w Jerozolimie urządzą wspaniały pochód z płonącemi pochodniami, który przeciągnie przez wszystkie ulice świętego miasta.

* * *

Wiadomość ŻATa odnośnie do prof. Einsteina wydaje nam się nieprawdopodobną, gdyż Einstein wybiera się z końcem Marca do połudn. Ameryki. Red.

# Z życia Palestyny

## Wzrost gospodarstwa Palestyny

Sędzia St. Zjednoczonych p. Rosenblatt, który bawił dłuższy czas w Palestynie, a obecnie udał się wraz z prof. Weizmanem do Ameryki, udzielił przedstawicielowi ŻAT-cznej wywiadu w sprawie projektu Unii gospodarczej żydowskich instytucyi komunalnych w Palestynie. Wzrost popytu na pomarańcze i tytoń palestyński, powiedział p. Rosenblatt, spowodowały rewolucyę w warunkach gospodarczych kraju. W chwili obecnej przybywa co miesiąc do Palestyny 2000 imigrantów. Wielu z nich przynosi ze sobą kapitały i bogate doświadczenia handlowe.

## Niebywały rozkwit Tel Awiw

Wybitnie żydowskie miasto Tel Awiw posiadało w roku 1919 zaledwie 3000 ludności. Obecnie liczy ono przeszło 30.000 mieszkańców. Jak widać ludność Tel-Awiw wzrosła w ciągu niespełna sześciu lat o tysiąc procent Przemysł w Tel-Awiw jest wysoko rozwinięty. Istnieją tu 2 wielkie fabryki włókiennicze, dwie garbarnie i jedna fabryka jedwabiu.

## Erec Izrael-ośrodek handlu Blizkiego Wschodu

Między Palestyną a Egiptem, liczącym 14 milionów ludności istnieje daleko rozwinięta wymiana produktów, która w krótkim czasie uczyni z Palestyny ośrodek handlu i przemysłu wschodnej części morza Śródziemnego. Dzięki szybkiemu postępowi portu w Chajfie Palestyna stanie się głównem centrum handlu i przemysłu pomiędzy Londynem a Paryżem z jednej strony a Bagdadem i Bombajem z drugiej strony.

## Pomyślny stan żydowskich kolonii

W okolicy Tel-Awiw istnieje 5 żydowskich kolonii, które liczą ogółem 10.000 ludności. Aktywa tych kolonii wynoszą 2 i pół miliona funtów, podczas gdy pasywa i wszelkie inne zobowiązania dosięgają zaledwie 375.000 funtów. Faktyczny stan majątkowy m. Tel Awiw jest w rzeczywistości większy aniżeli wszystkich wyżej wspomnianych kolonii razem Natomiast obciążenia gruntowe i inne zobowiązania municypalności Tel Awiw wynoszą tylko 15 procent.

### NOWE INWESTYCYE KAPITAŁU W PALESTYNIE.

Zamierzam teraz, ciągnął dalej p. Rosenblatt, uzyskać w Ameryce pożyczkę 2 millonów dolarów na budowę nowych dróg, urządzeń elektrycznych, regulacyę rzek, kanalizacyę i urządzenia hygieniczne w Palestynie. Mam nadzieję, że uda mi się otrzymać tę pożyczkę bez żadnych trudności i na dobrych warunkach. Nadmiar kapitałów żydowskich kolonii w okolicy Tel-Awiw — zakończył p. Rosenblatt — jest w obecnej chwili, dzięki wspaniałemu urodzajowi na pomarańcze, tytoń i migdały, wyższy nawet od przeciętnej nadwyżki kapitałów w Wielkiej Brytanii.

* * *

## Nowe Towarzystwo inwestycyjne w Palestynie

**Jerozolima.** (ŻAT) Z inicyatywy p. Jakóba de Haas, sekretarza „Palestine Development Council" w New Jorku (grupa Brandeisa), założone zostało w Jerozolimie towarzystwo, które postawiło sobie za zadanie finansowanie przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych w Palestynie. Kapitał zakładowy towarzystwa wynosi 200,000 funtów, z których połowa ulokowana zostanie w instytucyach finansowych w Palestynie.

## Król włoski zamawia swój portret u Glicensztelna

Jak już donieśliśmy zwiedził król włoski Wiktor Emanuel w towarzystwie swojej świty, generała Zitadini i admirała floty włoskiej, Manciu wystawę słynnego żydowskiego artysty-rzeźbiarza prof. Henryka Glicensztelna.

Król spędził dłuższy czas na wystawie, podziwiając wystawione dzieła i wyrażając swój wielki zachwyt przed monumentalnymi drzeworytami W rozmowie z artystą, król wspomniał o swojej wizycie, łaką złożył 18 lat temu na pierwszej wystawie prof. Glicensztelna w Rzymie. Król nabył wówczas szereg cennych dzieł twórcy, między in. wspaniały posąg, który znajduje się dotąd w zamku królewskim. Wiktor Emanuel serdecznie pożegnał artystę, życząc mu powodzenia w jego genialnej artystycznej twórczości. W końcu król poprosił prof. Glicensztelna, ażeby odwiedził go w królewskim zamku, celem wykonania jego portretów.

## Senat gdański przyjął ustawę o ograniczeniu praw obywatelstwa

Gdańsk. (ŻAT) Na ostatniem posiedzeniu Senatu w. m. Gdańska przyjęto, większością trzech głosów projekt ustawy wprowadzającej cały szereg utrudnień przy otrzymaniu obywatelstwa gdańskiego. Według nowej ustawy, osoby, którym odmówiono w pierwszej instancyi obywatelstwa gdańskiego, tracą prawo apelacyi do Najwyższego Sądu. Nowa ustawa przyczyni się w wielkiej mierze do pogorszenia położenia Żydów wschodnich, zamieszkałych w Gdańsku, a starających się o otrzymanie obywatelstwa w. m. Gdańska.

# KRAKOWSKA GALERYA

**osób, które wystąpiły ze społeczności żydowskiej w latach 1908—1924**

11) **Zestawił Z. M.**

## ROK 1919 — 98 OSÓB.

(Ciąg dalszy)

**Emil (Samuel) Haecker,** ur. 1875 w Tarnowie, syn Wilhelma i Klary z Nadlów, literąt, zam. ul. Bożego Miłosierdzia 4.

**Franciszka Haecker,** ur. 1873 w Krakowie, córka Majera Stoegera i Breindli z Korngoldów, żona literata, zam. ul. Bożego Miłosierdzia 4.

**Olga Heczka,** ur. 1882 w Kamienicy pow. Limanowa, córka Samuela Faltera i Salomei z Blumenfeldów, żona dyrektora tartaku, zam. ul. Sobieskiego 16.

**Rudolf Heczka,** ur. 1895 w Mszanie Dolnej pow. Limanowa, syn Jonasa i Maryi z Reików, urzędnik tartaku, zam. ul. Sobieskiego 16.

**Dr. Jadwiga Hering,** ur. 1884 w Warszawie, córka Zygmunta i Heleny Konów, lekarka, zam. ul. Straszewskiego 25.

**Beno Holzer,** ur. 1893 w Krakowie, syn Józefa i Fany z Jokelów, inżynier, podporucznik w. p., zam. ul. Kościuszki 41.

**Rachela Jeschlewe,** ur. 1892 w Krakowie, córka Samuela Seinwela i Sary z Griffelów, bez zajęcia, zam. ul. Czarnowiejska 30.

**Leiser Josefsberg,** ur. 1886 w Bolechowicach, pow. Drohobycz, syn Feigi Josefsberg, robotnik szewski, obecnie atleta, zam. ul. Grodzka 36.

**Janina Juffy,** ur. 1888 w Częstochowie, córka Stanisława i Doroty z Najmanów, właścicielka księgarni, zam. w Grand hotelu.

**Hulda Karcz,** ur. 1873 w Mysłowicach, córka Markusa Freya i Rozalii z Steinitzów, żona inspektora policyi zam. ul. Rakowicka 3.

**Jakób Karcz,** ur. 1866 w Podgórzu, syn Abrahama Michała i Łei, inspektor policyi, zam. ul. Rakowicka 3.

**Michał Tadeusz Karcz,** ur. 1904 w Krakowie, syn Jakóba i Huldy z Freyów, uczeń gimn. zam. ul. Rakowicka 3.

**Dr. Laura Kaufman,** ur. 1889 w Krakowie, córka Bernarda i Anny z Byków, asystentka Uniwersytetu, zam. pl. Matejki 5.

**Marya Antonina Kaufman,** ur. 1901 w Łodzi, córka Mieczysława i Stefanii z Rappaportów, uczenica szkoły przemysłowej, zam. ul. Loretańska 4.

**Stefania Kaufman,** ur. 1877 w Granicy, córka Leona Rappaporta i Reginy z Henschów, obywatelka ziemska, zam. ul. Loretańska 4.

**Wanda aKufman,** ur. 1896 w Łodzi, córka Mieczysława i Stefanii z Rappaportów słuchaczka uniwersytetu, zam. ul. Loretańska 4.

**Wolf Kaufman,** ur. 1902 w Brzesku nowem, pow. Miechów, syn Eliasza i Beili z Henkusów, czeladnik krawiecki, zam. ul. Józefa 11.

**Ludwika Keller,** ur. 1894 w Przemyślu córka Dra Dawida i Maryi z Fechtdegenów, nauczycielka, zam. ul. Sobieskiego 6.

**Marceli Kohn- Kordacki,** ur. 1883 w Krakowie, syn Dawida i Maryi z Silbersteinów, przemysłowiec, zam. ul. Floryańska 30.

**Seweryn Kon,** ur. 1901 w Łodzi, syn Szymona i Bronisławy z Fichtenholzów, uczeń gimn. zam. ul. Warszawska.

**Henryka Laura Korman,** ur. 1892 we Lwowie, córka Itziga i Sary z Obstów, nauczycielka, zam. ul. Włóczków 6.

**Jakób Mojżesz Kornreich,** ur. 1889 w Krakowie, syn Benjamina Arona i Judety z Matznerów, porucznik w. p. zam. ul. Lubomirskich 27.

**Feliks Kropf,** ur. 1880 w Żółkwi, syn Leona i Franciszki z Allerhandów, inżynier kolejowy, zam. ul. Karmelicka 46.

**Dr. Salomea Kah,** ur. 1880, córka Henryka Loria i Franciszki, chemiczka, zam. w Pradze.

**Ludwik Landsberg,** ur. 1895 w Tomaszowie, syn Wiktora i Gustawy z Lernerów, słuchacz politechniki, przy wojsku, zam. ul. Rakowicka 29.

**Rozalia Landsberger,** ur. 1899 w Czerniowcach, córka Jakóba i Maryi z Bergerów, sklepowa, zam. ul. Grodzka 9.

**Felicya Aniela Lauer,** ur. 1897 w Warszawie, córka Bernarda i Reginy Eisenmannów słuchaczka filozofii.

**Dr. Zofia Loria,** ur. 1884 w Warszawie, córka Szymona i Balbiny z Nisensonów, chemiczka, zam. ul. Sebastyana 20.

**Gabryel Mandelbaom,** ur. 1873 w Ruszczy pow. Kraków, syn Dawida i Małki Beili z Gleitsmanów, lekarz weterynaryjny, zam. ul. Czysta 15.

**Zofia Mandelbaum,** ur. 1884 we Lwowie, córka Zygmunta Fertiga i Chany Feigi z Meschlów, bez zajęcia, zam. ul. Czysta 15.

**Gela Marienstraus,** ur. 1906 w Krakowie, córka

# W sprawie wiz dla turystów, udających się na Pesach do Palestyny

Komunikat Biura Palestyńskiego w Krakowie.

Od dnia 20 marca do dnia 20 kwietnia br. udzielał będzie Kontrolor Rządu Palestyńskiego przy Konsulacie angielskim, za pośrednictwem Biura Palestyńskiego, wizy dla turystów, udających się w celach wycieczkowych do Palestyny w czasie świąt pesachowych, na podstawie następujących warunków

1. Turyści ci wolni są od kontroli osobistej przed Kontrolorem Rządu Palestyńskiego.

2. Turyści zobowiązani są zaopatrzyć się w paszporty zagraniczne do Palestyny z prawem powrotu do Polski. Termin ważności paszportu nie może upływać przed 30 lipca br.

3. Między turystami nie mogą być tacy, którzy stawali już uprzednio do kontroli konsularnej i z jakichkolwiek powodów nie uzyskali wizy angielskiej.

4. Kontrolor Rządu Palestyńskiego udzieli wizy jedynie tym turystom, którzy uzyskają porękę Biura Palestyńskiego, że w oznaczonym czasie opuszczą granice Palestyny. Wobec tego winni turyści zgłosić się osobiście do Kontroli w Biurze Palestyńskiem. Nadto należy zaopatrzyć się w kartę okrętową na tam i z powrotem, oraz złożyć w 3-ch egzemplarzach zobowiązanie poddania się bez zastrzeżeń powyższym przepisom. W wątpliwych wypadkach żądać będzie Biuro Palestyńskie poręki pieniężnej, która zostanie zwróconą jedynie w wypadku dotrzymania terminu wyjazdu z Palestyny.

5. Turyści z zach. Małopolski i Śląska, zaopatrzeni w arkusze rejestracyjne potwierdzone przez władze syońskie miejscowe winni zgłosić się w Biurze Palestyńskiem w Krakowie.

6. Termin zgłoszeń dla turystów (wraz z wszystkiemi dokumentami) udających się via Konstanza, upływa dnia 28 lutego br., a dla udających się via Tryjest dnia 8 marca br.

Równocześnie zwraca Biuro Palestyńskie uwagę, że poczynienie podobnych ułatwień również i w przyszłych latach będzie w zupełności zależało od powodzenia z punktu widzenia Rządu Palestyńskiego, tegorocznego ruchu turystycznego i że wszelkie nadużycia tych zarządzeń bezwzględnie pociągnie za sobą ich ograniczenie w przyszłości.

## DROBNE WIADOMOSCI ŻYDOWSKIE.

**GROZBA MASOWEGO WYSIEDLENIA CUDZOZIEMCÓW Z BESARABII.** Ministerstwo spraw wewnętrznych w Rumunii, otrzymało poufną wiadomość o przebywaniu 100.000 cudzoziemców w Bessarabii bez prawa zamieszkania. Wobec tego, rząd zamierza w ciągu najbliższego czasu przeprowadzić w Bessarabii spis ludności celem ustalenia faktycznej liczby cudzoziemców w Besarabii Rząd zdecydowany jest wysiedić z kraju wszystkich cudzoziemców, zamieszkałych nieprawnie w Besarabii.

**— ARABOWIE PALESTYNSCY** zaprotestowali przeciw wywieszeniu flagi narodowo-żydowskiej w czasie pobytu „Hakoachu" w Palestynie. Gubernator jerozolimski wskazał w odpowiedzi, że ustawa zabrania wywieszania flag w czasie demonstracyi politycznych.

**HUGHES POZDRAWIA WIELKIEGO MISTRZA LOŻY „BNEI BRITH".** Wielki Mistrz niezależnej loży „Bnei Brith" p. Adolf Kraus obchodził niedawno 75-lecie swoich urodzin. Z tej okazyi odbył się w New Jorku bankiet, na którym obecni byli najwybitniejsi przedstawiciele społeczeństwa żydowskiego i chrześcijańskiego w St. Zjednoczonych. B. sekretarz stanu, p. Hughes nadesłał jubilatowi swoje najserdeczniejsze życzenia z okazyi jubileuszu.

**NA MARGINESIE.**

## Ostatnie stadyum

Nie wierzyłem dotąd, iż Trocki rzeczywiście idzie w odstawkę. Sądziłem, że człowiek o tak olbrzymiej energji i bezsprzecznie niepospolitych zdolnościach nie da się bez walki zepchnąć z areny i usunąć w szary kąt. I to przez ludzi, którzy go w każdym razie nie przerastają.

Ale teraz widzę, iż byłem w błędzie. Trocki rzeczywiście idzie w duraki. Rola jego jest skończona Definitywnie. Raz na zawsze.

Pisze on bowiem dzieło o charakterze — pamiętnikarskim.

A pamiętniki — to ostatnie stadyum nowożytnego polityka.

Po pamiętnikach pozostaje jeszcze tylko mniej, albo bardziej niesławna śmierć i — koniec.

I nie jest to nawet nic tak złego. W starożytności kończył mąż stanu wygnaniem, w średniowieczu trucizną. W porównaniu z tem przedstawiają się pamiętniki, jako epilog wcale przyjemny, tem bardziej, że głupia publiczność ciekawą jest na „zwierzenia" „wielkich" ludzi, którzy robią na swoich „memoarach" zwykle bardzo dobry interes.

Wracając jednak do Trockiego — chciałbym dodać, że upadek jego nie martwi mnie ani trochę. Przeciwnie, cieszę się nim serdecznie i szczerze.

Był to bowiem pierwszy Żyd w historyi golusu, który zabawił się w armię. Organizował wojsko. Ubrał sobie płaszcz oficerski i wygłaszał przed frontem przemowy militarystyczne.

Różne przypadłości mieliśmy już w golusie, ale Cezara i Napoleona golusowego jeszcześmy nie mieli.

Dość wiele kłopotów mamy z Żydami na czele banków i partyj socyalistycznych — Żyd na czele milionowej armii w czasie wojny byłby źródłem tysiąca nieszczęść i katastrof dla narodu żydowskiego.

Na takiego „Żyda" wyrastał „Lew" Trocki.

Dobrze przeto się stało, iż go gruntownie utrącono i „dla poratowania zdrowia" odesłano na Kaukaz.

Niech sobie tam zdrowo siedzi, pisze swe pamiętniki i — nigdy nie wraca. **Pepin.**

---

Henny Marienstraus, krawcowa, zam. ul. Wilga 33.

**Fanny Wanda Meister**, ur. 1903 w Jarosławiu, córka Hune Adolfa i Klary z Strausów, bez zajęcia, zam. ul. Dietla 8.

**Aleksander Menderer**, ur. 1894 w Przemyślu, syn Izydora i Lei z Westreicherów, słuchacz praw. żołnierz, zam. ul. Rajska (koszary).

**Klara Menhardt**, ur. 1864 w Jezupolu, pow. Stanisławów, córka Bernarda i Dory, szwaczka, zam. ul. Grodzka 60.

**Maks Moldauer**, ur. 1886 we Lwowie, syn Henryka i Miny z Kolischerów, urzędnik kolejowy, zam. ul. Kurniki 6.

**Szmul (Stanisław) Mühlstein**, ur. 1884 w Warszawie syn Berka i Maryi z Süsskindów, kandydat nauk matematycznych, zam. ul. Sobieskiego 5.

**Helena Neiger**, ur. 1894 w Krakowie, córka Dawida i Małki z Rotterów, bez zajęcia, zam. pl. Groble 5.

**Alfred Ohrenstein**, ur. 1896 w Krakowie, syn Józefa i Reginy, urzędnik prywatny w Pradze czeskiej.

**Aleksander Ost**, ur. 1881 w Krakowie, syn Szaji i Jetti z Adlerów, zastępca dyrektora banku, zam. ul. Radziwiłłowska 26.

**Ignacy Pilzer**, ur. 1902 w Tarnowie, syn Dra Hermana i Racheli z Schelitów, aptekarz, zam. ul. Piotra Michałowskiego 15.

**Anna Rappaport**, ur. 1863 w Sosnowcu, córka Henryka Reichera i Heleny z Machenbaumów, żona nadradcy kolei, zam. ul. Batorego 5.

**Inż. Ludwik Rappaport**, ur. 1857 w Krakowie, syn Beera Wolfa i Racheli z Wechslerów, nadradca kolei państw., zam. ul. Batorego 5.

**Lejzor Rawner, ur. 1901 w Białym Borze pow.** Mielec, syn Majera Gerstena i Idesy Rawner (małż. rytual.), prakt. rzeźniczy, zam. ul. Krakowska l. 43.

**Genia Reich**, ur. 1892 w Sanoku, córka Michała i Toni z Rammerów, bez zajęcia, zam. ul. Aryańska 13.

**Róża Reiss**, ur. 1884 w Dębicy, córka Eliasza i Barbary z Damashów, pielęgniarka, zam. ul. Starowiślna 23.

**Dr. Marya Rosenblatt**, ur. 1891 w Krakowie, córka Emanuela i Stefanii z Goldlustów, doktor filozofii, zam. ul. Sobieskiego 16.

**Inż. Emil Rosenstock**, ur. 1880 w Pysznicy pow. Nisko, syn Bernarda i Heleny z Birnbaumów, komisarz budownictwa kolei państw., zam. ul. Mieszczańska 105.

**Maryam Sarna**, ur. 1899 w Płocku, córka Szlamy i Jachety z Majerczyków, urzędniczka pryw., zam. ul. Wolska 11.

**Teresa Schiff**, ur. 1899 w Podgórzu, córka Henryka i Berty z Pinesów, urzędniczka prywatna, zam. ul. Dunajewskiego 5.

**Anna Schreiber**, ur. 1900 w Karłówce pow. Łańcut córka Izaaka i Perli z Wassermannów bez zajęcia, zam. u SS. Felicyanek.

**Ryszard Seidenfeld**, ur. 1894 w Nowym Jorku, syn Salomona i Joanny z Goldbergów, kelner, zam. ul. Smoleńsk 23.

**Leon Speiser**, ur. 1899 w Racławówce pow. Rzeszów syn Schulima i Scheindli z Birenfeldów porucznik w. p. zam. ul. Straszewskiego.

**Stanisław Sperber**, ur. 1891 w Krakowie, syn Salomona i Franciszki z Berberów, porucznik w. p., zam. ul. Karmelicka 28.

**Frajda (Fryderyka) Stachel, ur. 1890 w Kleparowie** pow. Lwów, córka Herscha i Bajli Dachs, nauczycielka zam. ul. Topolowa 38.

**Irena Józefa Steinhaus**, ur. 1889 w Jaśle, córka Bogusława i Eweliny z Lipschützów, bez zajęcia. zam. ul. Straszewskiego 27.

**Regina Strauss**, ur. 1899 w Laskówce pow. Dąbrowa, córka Markusa Zuckermana i Maryi Strauss (małż. rytual.), bona, zam. ul. Szujskiego 4.

Slomon Süsser, ur. 1893 w Przewoźcu pow. Kałusz, syn Izaaka i Maryi z Besserów, ślusarz, zam. ul. Stradom 13.

**Norma Taub**, ur. 1896 w Strzyżowie, córka Samuela i Frajndli z Randów, słuchaczka medycyny, zam. ul. Zygmunta Augusta 5.

Henryk Taubman, ur. 1887 w Płaszowie, syn Leiba vel Leopolda i Ryfki vel Reginy z Spingarnów, inżynier chemii, podpor. prow., zam. XXII. ul. Sokolska.

**Alfred Zygmunt Tusz**, ur. 1904 we Lwowie, syn Maryi Tusz, elektromechanik, zam. ul. Stradom 4.

**Dr. Maryan Jerzy Wachtel**, ur. 1894 w Krakowie, syn Berischa i Ruchli z Schröterów, doktor praw, zam. ul. Straszewskiego 25.

**Ascher Weiss**, ur. 1890 w Krakowie (bez bliższych danych).

**Elza Wieliczker**, ur. 1898 w Krakowie, córka Henryka i Berty, bez zajęcia, zam. w Rzeszowie.

**Dr. Stefan Wurzel**, ur. 1881 w Lipowcu pow. Ropczyce, syn Juliusza i Pauliny z Kleinów, koncypient adwokacki służy przy 13 p. p. zam. ul. Warszawska (koszary).

**Zygfryd Zinkes**, ur. 1891 w Tarnopolu, syn Berischa i Fanny z Blumenfeldów, kandydat praw, zam. ul. Halciów 3.

**Kontyngent Z. F N. dla zachodniej Małopolski wynosi 240.000 zł.**

W ostatnich 4 miesiącach roku 5685 wpłynęło wszystkiego około 43.000 zł. zamiast 80.000 zł. Towarzysze! Podwójcie wasze usiłowania!

# Żydowski Fundusz Narodowy

Biuro centralne dla Małopolski i Śląska: **Kraków, ul. Stradom L. 15** Konto czekowe Poczt. Kasy oszcz. 404.041

קרן קימת לישראל

Celem Żydowskiego Funduszu narodowego jest zakupno ziemi w Palestynie na wieczną własność narodu żydowskiego

## Wykaz za czas od 1-go do 31-go stycznia 1925 r.

(Patrz str. 8)

**30.000 zł w Purym dla Z. F. N. Geulath-Haarec.**

**Purym, największa akcya w tym roku!**

**Przeprowadzajcie usilnie przygotowania.**

**Tydzień Purymowy trwa od 5—13 marca br.**



### WPŁYWY ZA CZAS OD 1 — 31 STYCZNIA 1925 r.

**Bielsko** 1.861'17, Katowice 1,175, Kraków 919'96, **Nowy Targ** 545, Gorlice 469'92, Nowy Sącz 456'43 Jarosław 348'70, Rzeszów 342'05 Wadowice 330, Zakopane 330, Rozwadów 312'96, Tarnów 301'50, Andrychów 271'35, Brzesko 221, Jasło 207'28 Tarnobrzeg 200, Sędziszów 172'10, Tuchów 125'80 Ropczyce 121'75, Tyczyn 120, Leżajsk 117,70, Łańcut 113,90, Chrzanów 107'74, Baligród 106'50 Dubiecko 103'20, Radymno 100, Rybnik 100, Pilzno 100, Stary Sącz 100, Oświęcim 100, Biecz 95, Bochnia 89'35, Mielec 89, Dębica 74, Szczakowa 71'05, Dukla 54'50, Głogów 50'20 Kolbuszowa 50, Rymanów 50, Niepołomice 45'70, Maniowy 45,10, Bobowa 36, Przeworsk 33, Nisko 30, Strumień 30, Brzozów 29'50, Milówka 28, Zawoja 25, Zator 23'07 Majdan 21, Gdów 20'75, Jordanów 16,20 Gogołów 10'60, Raniżów 10, Olszana 10, razem 10,917'83. zł.

### NEDARIM.

**Brzesko.** Einhorn3, drobne 1'90. **Kraków.** Bejt-Izrael: Wiener 15, Lerner 10, Wachsman, Bornstein, Nattel, Nussbaum, Bergman, po 5. Rosenblum 3, drobne 4, Tintenpulwer 3. **Nowy Targ.** Hamerschlag 10. Hamer 9, Syrop 5, drobne 14. **Rzeszów.** Birman, Nieder po 5, Schneeweis, Karpf, Eisenberg po 3 drobne 4. **Sędziszów.** Taffel, Brust, po 5. B. Taffel 3 drobne 4. **Strumień** 30. **Tarnów.** Dr. Feig 25. Kianbaut i Herman, N. N., po 5. Münz 4, drobne 11, razem 230'90.

### PUSZKI.

**Andrychów** 95,80. **Bielsko** 395'50. **Brzesko.** Tikwat-Zion 7'70, Tarbuth 3'10, Leuchter 4'30, Lieberman, Herschkowicz, Königsbusch, Blonder po 3, drobne 19'90. **Bobowa** 36. **Brzozów.** Dr. Seelenfreund 5, dr. Szichter, Fass, po 3, drobne 18'50. **Chrzanów.** Dr. Cyfer, 5, Schiffer 3, drobne 12'34. **Dubiecko.** Kamer 15'26, dr. Goldstaub 5'84, Gradziewski 4. Dr. Schneider 6'08, Stow. Hatikwah 4, Sauerhaft 3'42, Rubinsfeld 3'30, Bock 3,15, Grünbaum 3,20, drobne 4,29. **Głogów.** Birnfeld 6, Brachfeld 4'20. **Gorlice.** Langsam 5'04, Haszachar 3'02, Landau, dr. Blech po 3, Kalb 4'29, Hornik 3'24, Blumenkranz 4'27, Johanes 3'12. Kolber 3'03, Bergman 3'40, Einhorn 5, drobne 60'20. **Jasło** 87'80. **Kraków.** Przez Haszachar: Ehrlich 22'26, Kühnreich 5'10, Faust 15, Mühlstein 7'72 Karmel 4, Steiner 5, Künstler 3'09, Rab 5'13, drobne 24'27. Przez Merkaz: Kurz 29'27, Hirsch 3'36, Brauner 5'23, Szamrot 7'53, Birnhack 3'21, drobne 8'51. Przez „Akibe", dr Laub 8'87, Wienberger 5'19 Herzog 6'23, Rumpler 4'61, Wortsman 3'45, Metzger 4'84, Wanderer 3'23, Stöger 9'60, drobne 22'77. Przez Haszomer 37'72. Przez Jehudę 69'38. Dr. Hilfstein 31'65, dr. Herschdörfer 13'19, Keren Hajessod 10. Inż. Zimmerman 8'10. Ognisko 8'85. Dr. Rosenfeld 5'32. Goldwasser 13'70, Wachter 10'45, Kahan 6'60, Inż. Zlatkes 4'90, Sternberg 8'73, drobne 7'68. **Leżajsk.** Dr. Dobschütz 5'31, bibiloteka żyd. 450, dr. Bardach 3, drobne 26'09. **Nowy Targ.** Langer 12'55. Birnstein 8'42, Mizrachi 5'46, Mark 3'80, Zohlman 3'55, Engländer 3'04, Stotler 3'02, Singer i Langer po 3, drobne 73'06.

**Niepołomice.** Einbeschütz 11'10. **Nowy Sącz.** Dr. Hochhauser 11'70, Haszomer Hacair 4'32, dr. Syrop 3'07, Bachner Moschles Kornhauser, dr. Silberman, Goldfarb, Rosenfeld, Zelner po 3, drobne 47,49. **Radymno.** Stow. Safa Brura5'50, Org. dziewcząt 3'50, Zuckerbrod, March po 3, drobne 4'50, **Rzeszów** 22'70. **Rybnik.** 28. **Ropczyce** 19'05. **Rozwadów** Mizrachi 5'30 Schachter 6'25, Mahler 8'11, Silber 5'30, Reiss 3'10, Katz 3'12. drobne 34'23. **Sędziszów.** Heller 10, Lew, Geschwind po 3, drobne 25'10. **Szczakowa.** Gutter 4'70, Freiberger 3'50, Weberówna 4'50, Selinger 9, Halman4'25, Spira 5'45, Seliger 11, Bendez 3, drobne 28'65. **Tarnów** 3'65. **Tuchów** 34'50. **Tyczyn** 56'74. **Wadowice.** Fischgrund 6'90, Leiblerowie 5'04, Hofman 5, Bałamut 3'82, Bronerowa 3'75. Glücksman 3'77, Broner 3, drobne 32,25. **Zakopane.** Piwok 8 Dworek 5. Goldstein 4, Ehrlich, Stiel, Beck, Rotter, po 3, drobne 12. Razem 2,061'97.

### ZŁOTA KSIĘGA.

**Brzesko,** K. Ż. F. N. wpisuje Róży Seelengut z ok. jej zaślubin w dowód uznania za współpracy: dr. Deiches, Korczyn, Seelengat, po 10, Schindler, Hamersfeld, Schweid, Abuschówna, Epstein, Beidner po 5. Schlagier i Gross 20'10, Sznur i Käfer 25, Dorf, Beidner, Sznur, Krauter, Leuchter, dr. Kritenstein, Biron, Schein, Epstein, Korczyn po 3. drobne 35. **Katowice.** Uzupełnienie 3 wpisów 900. **Kraków.** Habima-Iwrit: wpisuje Gusty Kohn-Lindenbaum I. rata 80 Merkaz ze ślubów 82,80, różne 20,20 z tego I rata wpis zastrzeżony. **Sędziszów.** (Wpis zastrzeżony). Lew 10, Hiller 5. Wachtel, Lew, Stempel po 3 drobne 90. **Stary Sącz.** Ślub Leibler-Braunfeld 40, ze zbiórki 60, z tego na wpis Jakóba Luftiga I. rata. **Wadowice.** Dalsza rata wpisu Friedmana: Nebenzahl 10, Tiebenger i Hoffman po 5, Schöngut3, przez Klugera 59.90, drobne 17.10. Razem 1,567.10.

### KOLONIA THONA.

**Andrychów** 17955. **Baligród.** Alster, Grosinger. N. N. po 5 Salman, 4, Dr. Frie, dr Hoffman, Buchodorf, po 3, drobne 54,50. Ślub Eisen Honig 24. **Bochnia.** Z konferencyi 25'62. Śluby Mehlówny 15,50, Kühnówny 18.50 ,Blattbergowa 5, różne 24'70. **Bielsko.** 1.465.67. **Dębica.** Przez Org. Deborah 74. **Dubiecko.** Dr. Goldstaub 15. Kanner 10. Dr. Majer, Dr. Schneider po 5 drobne 15,66. **Dukla.** Dr. Landau, dr. Dustler po 5, Kurz 3, dr. 41,50. **Głogów.** Altman 5, Leibel 4. Rebhanowa 5. Birnfeld, Brachfeld po 3. **Gdów** 20,75. **Gogołów.** Ślub Podhajcer-Steinberg 10,60. **Jarosław.** 348,70. **Jasło** 119,48. **Jordanów** 16,20. **Kraków.** Przez dra Hilfsteina: Leinkram, Freiwald i Wahl po 26. — Orgler 5,20. Przez Hechta 30. Schreiber 50. Ślub Wachskerz-Margulies 19. Pidjon Haben przez Honiga 11. Jehuda 8,40. **Leżajsk.** Ze zbiórki chanuk. Bakoń 7,50, Grünberg 3,50, Uhr 3, drobne 64.50. **Łańcut** 113.90. **Maniowy.** Ze zbiórki chanukowej: Wildfeuer 7, Gutfreund 6, Horowitz 4, A. Wildfeuer 3.50, Steiner i Wildfeuer po 3. drobne 19.20. Milówka 28. Majdan 21. **Nowy Sącz** Śluby: Goldstein-Brandstätter 13.50, Bauman-Kaufteil 10, Klapholz-Reinhold 16, Steif-Wenig 30.50, Schweid-Kolber 16,65 Rosenfeld 20, Salomon 5. N. N. 3.80, różne 230.80, Neder: Drechsler 5. Nisko 30. Niepołomice Polak Meger po 3, drobne 24, Dawidowicz 4. **Nowy Targ** ze zbiórki chanukowej: Samuel Stiller 100, dr Hamerschlag, Mender, Hamer po 10, Zeigler Springer Ehlbaum, Schiff, Gutfreund, Hamerschlag, Lindenberg po 5, Singer 6, Syrop, Herzmanowa po 4, Bracia Loewenberg i Herz po 3 dr. 15. Z wieczorku chanuk. 131. Śluby: Kiesenówny 5, Weisblum 3, drobne 24.10, subwencya kahału 25. **Oświęcim** 100. **Olszana** 10. Pilzno Abrahamer 3, dr. 97. **Przeworsk** 33. **Ropczyce** ze zbiórki chanukowej 85.70, Ślub Szaher-Bunder 17. **Radymno** ze zbiórki chanuk. Wasner, Mühlstein, Lipper po 5, dr Buchsbaum, Merzel, Eisenberg Weissman po 3. Mark 5. drobne 48.50. **Raniżów** 10. **Rybnik** 72. **Rozwadów** ze zbiórki chanukowej: dr Schwarz i Sigal po 10, Silber 7, Fladel, Silber po 5, Wiesen 4, Spira, Brandman, Buch, Nussbaum, Wiesen, Birnbaum, Silber, Reiss po 3, z wieczorku 30.40. Zaręczyny Garten-Schnal: Garten 10 Safrien, Hemer Silber, Rosenbaum, Felsen, Thaler, Finkelstein, Silber junior po 5, Strom i H. Silber po 3, Blumenkranz 10, drobne 40.50. Ślub Buch-Mahler 42.65. Rzeszów. Śluby: Zimerman 10, Kraut 26.30. z wieczorku Hechalncu 16.05, różne 49. **Rymanów** 50. **Tuchów.** Ze zbiórki chanukowej: dr Adelstadt, Bergman, Blasenstein, Kartagener, S. Salomon, Metzger, Schwinger, Riegelhaupt po 5. Goldschein 10, Salomon, Wolf, Krieger po 3, drobne 32.30. **Tyczyn.** Z wieczorku chanuk. 63.26. **Tarnów.** Ślub Lerner-Fisch 134.35, Abrahamowicz 35, Lieber 32, różne 34.50, Wallach-Ehrlich 4. **Tarnobrzeg** 200. **Wadowice** Thiebergowa 4, Bałamut. Broner i Zweig po 5. Ślub Graszów-Borgenicht 23, drobne 11.47. **Zawoja** Langer 10, Silbering. Brühl, Fischer po 5. **Zator** 23.12.

**Razem 5.467.16.**

### DRZEWKA.

**Biecz. Ze zbiórki chanuk. Dr. Daniel 3, drobne 92, — z tego K. Ż. F. N. of. na im. Rabi-Melamet 7 drz. Rebeka Stein 5 drzew. Chrzanów: Slub Landau—Wiener 34.—, Grubner—Frischer 21.40, Klagsbald Ernest 20.80. Bochenek—Wachsman 6.20, z tego K. Ż. F. N. of. na im. Dawida i Sary Wiener 10 drzew. Gorlice Nedarim: Reiner, Meloch, Geler, Rauch, Kapner po 5, Grubner 5.55, Mandel 3, drobne 36. Ze zbiórki chanuk. Wegner, Dr. Blech, Eisen, po 5, Kolber, Führer po 3, Landan 4, drobne 132. Sluby: Weitz—Brannfeld: Brannfeld 5. N. N. 3.50, drobne 25.50. Kazner—Weitzenbaum 136.40, Klausner 10.45, wieczorek chanuk. Haszachar 60.—, z tego K. Ż. F. N. of. ogród im. Dawid Kolber z tymże ogr. na im. Weitz Braunfeld, Kafker, Weitzenbaum po 5 drzew. Kolbuszowa: Ze zbiórki chanuk. 37.50. Slub Feld—Springer 12.14. dalsza rata wpisu zastrzeżonego. Wielec. Slub Trompeterówny 28.20, Brenerównej 12.20, Apfelównej 9. T. i E. Trompeterówne, Amunth i Trompeter po 3, drobne 27.60. Zakopane. Slub Kohan—Dr. Gotlieb: Kowan 50. Dr Gotliebowie 30, Dr. Statter 20, Piwok, Polberówna, Kaliscy po 10**

## Komisarze i mężowie zaufania Z. F. N.

Przyślijcie zaraz listy posiadaczy puszek. — Niechaj w każdym domu żyd. będzie puszka Z. F. N. — Podkreślcie znaczenie 5-groszowych datków. — Przyślijcie natychmiast wszystkie pieniądze z wykazami, które wpłynęły, a przedewszystkiem wpływy z akcyi Chamisza-Assar Beszwat do Krakowa. — Tym sposobem umożliwicie punktualne ukazywanie się wykazów.

Orenstein, Goldberger, Horowitz, Inż. Riegelhaupt, Stiel, Mangel, L. i M. Kolber, Gebel, Storch, Kluger, Dr Fassowie, Piwok, Kohan, Leichter, Friessówna, Pollakowa, Leisten, Pollakówna po 5, Silbering 6, Salomon 4, Statter 3, K. H. 10, drobne 2 z tego na im. nowożeńców 30 drzewek. — razem 973.80.

DUNAMY.

Katowice. Dopłata do 3 dunamów 275. Rzeszów. Ze zgromadzenia dra Thona 195, z tego K. Ż. F. N. of. na im. Mojżesza Fränkla z ok. jego zaręczyn 1 dunam. Wadowice. Kom. Ż. F. N. Bronner, Wachsman, Nebenzahl, Spira, Neuhert, of. na im. Gitli Gruszównej 1 dunam 110 zł. razem 580.

MARKI I TELEGRAMY.

Kraków 16.30, Nowy Sącz 17.60, Wadowice 3. — razem 36.90.

PRZEGLĄD GOSPODARCZY

# Haussa cen zbożowych, jej przyczyny i skutki

**Spekulacya w Stanach Zjednoczonych i jej załamanie się. — Wyniki żniw pszenicznych w rozmaitych krajach. — Spadek w porównaniu z rokiem 1923, wzrost w stosunku do lat poprzednich. — Wzmożenie się siły kupna świata. — Rosya i Niemcy na rynku światowym. — Trzecim czynnikiem: spekulacya. — Wzrost kosztów utrzymania. — Co będzie dalej?**

Od naszego wiedeńskiego współpracownika.

W pierwszych dniach lutego nastąpił na amerykańskich targach zbożowych zupełny przełom. Podczas gdy kilka dni przedtem ceny zboża z dnia na dzień skakały w górę i musiano się obawiać, że spekulacya, która zapędziła cenę na dwa dolary zatrzyma się dopiero przed trzema dolarami, właśnie wtedy nastąpił w pierwszych dniach lutego nagły spadek, który zepchnął ceny zbożowe z powrotem poniżej ceny dwóch dolarów. Jeszcze w roku 1923 i z początkiem 1924, cena jednego dolara była niezwykle wysoką. Już jednak w listopadzie 1924 spekulanci przepowiadali, że będzie trzeba w przyszłym roku liczyć się z ceną dwóch dolarów. Smiano się z nich a jednak bieg wypadków dał spekulantom racyę. Cały świat jęczy pod wysokiemi cenami zboża a wskaźniki kosztów utrzymania i wielkiego handlu zbożowego wzrosły międzynarodowo o wiele procent a siła kupna złota znowuż znacznie spadła w stosunku do cen towarów.

Pragnę z góry zaznaczyć: mniej korzystne żniwa roku 1924, same przez się nie mogą być miarodajne dla zwyżki cen zboża. Cyfry, które posiadamy na podstawie zestawień Instytutu międzynarodowego gospodarstwa rolnego w Rzymie, są wprawdzie zasadniczo niższe, niż rezultaty żniw w roku ubiegłym, jednak nie bardziej nizkie, niż przeciętne cyfry lat 1919 do 1922. Z drugiej strony jakość zżętych nasion była w roku 1924 o około 8 procent gorszą, niż w roku ubiegłym. Wykazy żniw za rok 1924 opiewają dla pszenicy (w nawiasie cyfry dla roku poprzedniego): Niemcy 25.4 milionów metrów kubicznych (28.2), Austrya 2.5 (2,4), Belgia 3.4 (3.6), Dania 2.4 (2,4), Estonia 0'1 (0,1), Finlandya 0.2 (0,1); Francya 76,8 (75); Wielka Brytania i Irlandya 14.4 (16.4), Grecya 2.6 (3,6), Włochy 46,6 (61,2); Łotwa 0,4 (0,4), Norwegia 0,2 (0.2); Niderlandy 1,2 (1,7); **Polska 8,9, (13,5).** Szwecya 2 [3]; Szwajcarya 1'3 (1.5), Czechosłowacya 9,3 (9.9), Japonia 6,7 (7.7), Egipt 9,3 [11.1]; Bułgarya 7.7 (9.9); Hiszpania 33.4 (42.8); Jugosławia 19 (16.6), Węgry 13.7 (18,4), Litwa 1 (0.8), Portugalia 2,3 (3,6), Rumunia 20.2 (27.8); Kanada 74 (129), Stany Zjednoczone Ameryki północnej 237 (214), Indye angielskie 99 (101,4), Algier 4,7 (9.9); Argentyna 51,8 (67,2); Australia 38.1 (34,2). Sumaryczne żniwa pszeniczne świata z wyłączeniem Rosyi i kilku południowo amerykańskich państw dały w roku 1924, 820 milionów metrów kubicznych w porównaniu z 920 mil. metr. kub. w roku 1923. Przeciętna w latach 1919—1922 wykazuje jednak tylko 796 milionów kub, a zatem jeszcze o 3 procent mniej, niż w roku 1924. Niemal we wszystkich zatem krajach zauważyć można podniesienie się żniw w porównaniu z przeciętną w latach 1919—1922. Jeżeli zatem mimo to w roku 1924/25 ceny zbóż w tak zawrotnym pędzie podskoczyły w górę to koniecznie musi się dojść do wniosku, że haussa ta wywołaną została innemi okolicznościami.

Zdaniem mojem okoliczności te polegają na tem, że siła kupna świata wielokrotnie wzrosła w ostatnich trzech latach. Kiedy w roku 1921 w Rosyi wybuchł głód państwo to nie mogło o tem myśleć, by wystąpić w charakterze kupującego w Stanach Zjednoczonych lub chociażby w Jugosławii. Jeśli wówczas zboże szło do Rosyi to tylko w drodze ameryańskiej akcyi charytatywnej dla prowincyi dotkniętych głodem. Podobny stan istniał wówczas także w Niemczech, Austryi, na Węgrzech i w niektórych innych europejskich krajach. Dziś karta się odwróciła: Niemcy i Rosya występują na rynku światowym, jako poważni kupcy, a największa część amerykańskich transportów zbożowych szła w ostatnich tygodniach do tych dwóch krajów. Niesłychanie wysoki wzrost nadwyżki niemieckiego importu za rok 1924. na 2,7 miliarda marek złotych, olbrzymi wzrost importu rosyjskiego wykazują liczbowo, jak bardzo wzrosła siła kupna świata przez zgłoszenie się na rynkach tych dwóch wielkich kupców, do których wszak przyłączyły się także i inne państwa.

Wniosek stąd jasny: dwa momenty zbiegły się ze sobą w tym roku: zmniejszona podaż i zwiększony popyt.

Do tego dołącza się czynnik trzeci: spekulacya. Amerykańskim farmerom już podczas kampanii wyborczej przyrzeczono wyższe ceny pszenicy a tego przyrzeczenia dotrzymano niestety z dokładną skrupulatnością. Z taką dokładnością, że nawet rząd amerykański zapragnął w chwili gdy zwierzęta wydobyły się ze stajni zatrzasnąć drzwi i post festum nosi się z myślą zakazu wywozu zboża.

Faktem tedy jest, że wzrost cen zbożowych pociągnął za sobą wzrost wskaźników drożyźnianych prawie że na całym świecie. Wskaźniki te wzrosły: w Stanach Zjednoczonych ze 147 na 149 — wszystko w przeciągu roku 1924. — w Anglii ze 156 na 171, w Szwajcaryi ze 151 na 171, w Holandyi ze 142 na 156, w Austryi z 90 na 113, tylko w Niemczech, gdzie z końcem roku 1923, z powodu inflacyi i nagłego przeskoku do marki złotowej ceny gwałtownie podskoczyły w górę tylko tam można w przeciągu roku 1924 zaznaczyć spadek wskaźnika kosztów utrzymania, ale i tutaj tylko do maja 1924, a od tej pory i tutaj wskaźnik idzie w górę. Obecnie jednak haussa zbożowa, zdaje się, osiągnęła swój punkt kulminacyjny. Należy przeczekać, czy po stabilizacyi cen zbożowych nastąpi także stabilizacya kosztów utrzymania, czy też dalsze skutki złych żniw i haussy zbożowej trwać będą także jeszcze do żniw najbliższych.

Wiedeń, w lutym. **Dr. Otto Deutsch.**

# Nowe rozporządzenie Min. Skarbu

## w sprawie świadectw przemysłowych.

Kupcy tekstylni.— Sklepy z obuwiem.— Ulga.

Kraków, 15 lutego.

(kd) Jak wiadomo kupiec, sprzedający towary swoje wyłącznie konsumentom mógł posiadać świadectwo przemysłowe III. kategoryi.

W ustawie o podatku przemysłowym była jednak ogłoszona lista towarów, które o ile tylko w sklepie się znajdowały, nadawały przedsiębiorstwom charakter przedsiębiorstwa II. kategorji.

Lista tych towarów jest bardzo obszerna. W zasadzie miały na tej liście znajdować

# Z teatru im. J. Słowackiego

„Ludka", krotochwila w 4 aktach Piotra Vebera. Reżyserya: M. Jednowski.

Ludka jest to starsza już jejmość, która nie chce czy nie umje usunąć się w ciszę zapomnienia. Przez cały sezon teatralny zachowuje się przyzwoicie, pamiętając dobrze o tem, że jest założycielką i przewodniczącą Związku umoralniającego upadłe kobiety. Zdradza natomiast pewne objawy niepokoju, graniczącego z obłędem w chwili, gdy wkracza na salę „Starego Teatru" obwieszczony dzwonkami książę karnawału. Trudno, kobieta nigdy się z tem nie pogodzi, że powinna być jak fala, która przechodzi a nigdy nie wraca.

Rozgrzeszamy ją jednak chętnie z tego śmiertelnego grzechu, boć może główną winę ponosi tu publiczność, zwłaszcza ta jej część słabsza i piękniejsza (??) która wdziewając krynoliny, maskując się jak Columbiny chce koniecznie przeżywać dreszcze miłosne naszych prababek. Przyznać jeszcze musimy, że „Ludka" tylko wtenczas zdecydowana jest wziąć udział w tej maskaradzie, gdzie obowiązuje przymus maskowania się, gdy wśród młodszych aktorek ujrzy kogoś, ktoby chętnie wziął na siebie ten niebardzo miły obowiązek reprezentować ją szanownej publiczności.

„Bo „Ludka" nie jest wcale głupia. Wie bardzo dobrze, że prócz niezłej budowy ciała właściwie żadnych innych wdzięków nie posiada. Przeważa w niej element komizmu sytuacyjnego, a psychologia działających osób jest tylko lekko, bez namysłu i bezpretensyolnalnie zarysowaną. Nie trzeba przytem nawet nadmienić, że krotochwila ta jak wszystkie płody komedyi francuskiej prześwietlona jest starą, praktyczną zasadą, którą nazwać mogę: małżeństwo na urlopie. Albo żona albo mąż, albo też (jak w „Ludce") oboje biorą urlop u niewidocznego boga małżeństwa, jadą do Paryża, bawią się tam walnie, by potem ze spokojnem sumieniem wrócić do domowych pieleszy i małżeńskiej kaszki. Małżeństwo, dotrzymujące się zdradą — oto treść tych wszystkich „Ludek", „Ninetek" i innych kokot. Nie czas i miejsce na moralne oburzanie się, chcę tylko stwierdzić, co jest kręgosłupem tych wszystkich lekkich, zajmujących i wesołych przedrzeźniań życia. Jest też rzeczą zrozumiałą, że moralność zawsze tryumfuje, a małżonkowie wracają pełni skruchy do małżeńskiego wózka, by znowu...., nie uprzedzajmy jednak wypadków, bo pouczą nas lepiej rozmaici Savoirowie et tutti quanti.

U nas w Krakowie „Ludka" nie musiała się wstydzić swej przedstawicielki, bo p. Buczyńska jest prawdziwym djabłem. Potrafi nam zagrać młynarkę z „Zaczarowanego Koła", Szeinę, ze „Spiewaka", Puka ze „Snu nocy letniej" no i „Ludkę". Co prawda, ja osobiście wolę p. Buczyńską w tamtych rolach, a przypuszczam, że sama podziela moje sympatye, ale mimo to stwierdzam, że „Ludka" p. Buczyńskiej cudownie się śmiała, bajecznie spazmowała, a co najważniejsze wspaniałe zagrała scenę pijaństwa. Jest to wirtuozostwo imponujące, kunszt aktorski pierwszej klasy, tylko — a zresztą opuśćmy to tylko...

Sztuka wyreżyserowana przez p. Jednowskiego miała niezłe tempo i dobrą oprawę. Z artystów wyszczególnili się, przedewszystkiem p. Leliwa jako prof. Francolin, ów praktyczny idealista, którego Ludka wyprowadziła na dudka, p. Kosmowska jako matka, teściowa i starsza żona, p. Krasnowiecki jako birbant wbrew woli i filister z usposobienia, p. Burnatowicz jako łysy właściciel winnic tuniskich w Paryżu, oraz p. Dobiesław nieszczęśliwy małżonek chłodnej żony. Reszta zespołu grała bez zarzutu, a całość wypadła sprawnie i zajmująco.

**M. K.**

się tylko towary luksusowe, znalazło się je dnak tam całe mnóstwo przedmiotów naj pierwszej potrzeby, które z różnych względów na liście tej umieszczono.

Kilka przykładów: kupiec towarów tekstylnych, o ile posiadał świadectwo przemysłowe III. kat. mógł w sklepie swoim sprzedawać tylko krajowe towary bawełniane i półwełniane. Posiadanie jednej sztuczki towaru wełnianego albo zagranicznego bawełnianego już w zasadzie zmuszało kupca do wykupna świadectwa przemysłowego II. kategoryi ze wszystkiemi następstwami takiego świadectwa, a więc księga obrotu, składanie zeznania o obrocie i obowiązek miesięcznych rat. Zakaz posiadania w handlu towarów tekstylnych, obliczonych na sprzedaż konsumentom, ani jednej sztuczki towaru wełnianego lub wogóle towaru zagranicznego był niezmiernie uciążliwym, Utrzymanie bowiem klienteli wymaga pewnego wyboru towarów.

Urzędy skarbowe trzymały się najczęściej ściśle instrukcyi i po skonstatowaniu, że w sklepie znajdują się nawet najmniejsza ilość towaru zagranicznego lub wełnianego już żądały wykupna świadectwa przemysłowego II. kategorji. Podobnie rzecz się miała z handlami obuwia.

Drobna sprzedaż obuwia mogła znajdować się w III. kat. handlowej, o ile tylko w sklepie nie sprzedawano „wykwintnego obuwia gemzowego, lakierowanego, oraz wykwintnego obuwia z tkanin“.

Władze skarbowe każde lakierki uważały za wykwintne tak, że w rezultacie posiadanie w handlu obuwia, jednej bodaj pary lakierków i to nawet najlichszego gatunku zmuszało kupca, który zresztą miał wszelkie warunki posiadania świadectwa przemysłowego III. kategoryi, do wykupna świadectwa przemysłowego II. kategoryi,

Co gorsza władze skarbowe żądały nawet często od handlarzy jarmarcznych, którzy mieli parę metrów tekstylnego towaru zagranicznego lub parę lichych lakierków, wykupna świadectwa przemysłowego II. kat. W tym kierunku nastąpiła obecnie pewna poprawa.

Ministerstwo skarbu wydało obecnie rozporządzenie, wedle którego kupcy, których interes jest tak mały, że obrót w interesie tym w I. albo w II. półroczu 1924, nie przekraczał kwoty 10,000 złotych, tzn, że podatek obrotowy nie wynosił więcej, niż 250 złotych, a towary zaliczone wedle ustawy do II. kat. przenoszą wartością swą 5 procent ogólnej wartości towarów w sklepie się znajdujących, mogą posiadać świadectwo przemysłowe III, kategoryi.

Rozporządzenie to stanowić będzie w wielu wypadkach znaczną ulgę dla drobnych kramarzy, których zmuszano nieraz do wykupna świadectwa przemysłowego II, kategoryi.

**INKASOWANIE WEKSLI PRZEZ P.K. O.** Pocztowa Kasa Oszczędności prowadzi inkaso weksli, frachtów i innych dokumentów od dnia 1-go listopada 1924 r. Od tego czasu zainkasowano przez centralę P. K. O. w Warszawie weksli i dokumentów miejscowych i zamiejscowych 10,097 sztuk na sumę 3.612.651.77 złotych. Zwrócono weksli z protestem: miejscowych — 925 sztuk na sumę 223.316.54 zł, zamiejscowych — 794 sztuk na sumę 148.442.70 zł. Sprawność urzędów pocztowych przy inkasowaniu należności jest coraz większa, tak, że w ciągu trzech, czterech dni od daty płatności weksla na prowincyi waluta wpływa na conto uczestnika. Warunki inkasa przez P. K. O. są następujące: od inkasa odcinków do 50 zł popierana jest prowizya w wysokości 75 gr, od 50 do 200 zł — 1 złoty. Nadto od inkasa zamiejscowego pobierany jest zwrot porta w wysokości 50 gr, za wyjątkiem inkasa na Kraków, Poznań i Katowice, tj. tam, gdzie P. K. O. posiada swe oddziały. Za inkaso sum od 200 do 1.500 zł. pobierana jest prowizya w wysokości pół procent sumy inkasowanej, od sum zaś ponad 1.500 zł opłata dodatkowa wynosi 1 z'. od każdych następnych rozpoczętych 500 zł.

**REWIZYA TRAKTATU POLSKO-WŁOSKIEGO.** Jak się dowiadujemy zasada rewizyi tego traktatu została już między rządami obydwu państw uzgodniona. W obecnej chwili przeprowadza się szczegółowe studya nad poszczególnemi kwestyami, które mają być objęte rewizyą traktatu. Ze względów technicznych termin rozpoczęcia rokowań nie został jeszcze określony.

**JAK WYGLĄDA NASZE ZAOPATRZENIE APROWIZACYJNE?** Z kół urzędowych komunikują: Zbiory zbóż chlebowych — według informacyi Głównego Urzędu Statystycznego wynoszą w r. 1924:

pszenica 89.428 wag., co stanowi 66.1 proc. zbioru z roku 1923;

żyto 382.328 wag., co stanowi 64.1 proc. zbioru z roku 1923.

Razem 471.756 wag. co stanowi około 65 procent zbioru z roku 1923.

Odliczywszy od zbiorów około 100.000 wag. na zasiew, pozostaje na spożycie 371.756 wag.

Spożycie w roku 1921/22 wynosiło 172 na głowę. Spożycie w roku 1922/23 wynosiło 187 na głowę. Spożycie w roku 1923/24 wynosiło 210 na głowę.

Zbiory tegoroczne pozwoliłyby na spożycie 129.5 kg., tj. spożycie niesłychanie niskie. Skutkiem tego konieczne się stanie zaspakajanie potrzeb ludności w drodze importu zbóż względnie mąki z zagranicy.

**O TRAKTAT HANDLOWY POLSKO-NIEMIECKI.** P. minister przemysłu i handlu inż. Kiedroń przyjął 12 bm. na dłuższej konferencyi p. Karłowskiego, prezesa delagacyi dla rokowań o traktat handlowy polsko-niemiecki. Na konferencyi tej omawiane były ważniejsze kwestye traktatu tego. Rokowania mają być rozpoczęte w Berlinie w początkach marca br.



H. D. NOMBERG.

# Wrażenia z Argentyny.

11 (Ciąg dalszy)

Przybyłem do Mosesville w połowie prawdziwej zimy argentyńskiej, tj. w czerwcu. Niebo zachmurzone, z powodu ciągłych deszczów błoto gęste i głębokie, ale naraz, cudem prawie, jak to się często w Argentynie dzieje, zmieniła się zasadniczo pogoda.

Gdym rano wstał nie poznałem wprost placu, który mnie jeszcze wczoraj tak niemiłosiernie obryzgiwał błotem; błoto przemieniło się w twardy kamień, który słońce rozpalało i nasycało żarem płynącym z błękitnego — argentyńsko błękitnego — nieba, tak że miało się wrażenie, że kamień ten nie wytrzyma naporu gorąca i pęknie. A bujne i rozkwitłe drzewa na bulwarach, malutkie i zielone drzewka obok litewskiej synagogi dawały mi iluzyę tej nagłej wiosny, która wkradała się do mego miasteczka rodziunego przed świętami Wielkanocnemi, a ja zajęty byłem gorączkowo przy wypiekaniu macy.

By tę iluzyę wzmocnić, uczył głośno niedaleko odemnie prawie kilka kroków od mego mieszkania staromodny jakiś rebe z jarmułką na głowie dzieci w chederze rozdział tygodniowy biblii, niezwykle wielkie kury wydzióbywały z ziemi ziarna, a kudłate żydowskie psy wygrzewały się leniwie na słońcu, nie zwracajac na mnie, obcego, najmniejszej uwagi.

I przyszli do mnie chłopcy z miasta — niech mnie przebaczy inteligentna młodzież z Mosesville, że ją tak bezceremonialnie nazywam chłopakami. Wypływają bowiem teraz w mej pamięci, jakgdyby z ram tego słonecznego dnia: wielcy zdrowi tryskający krwią młodzieńcy. Ziemia jest tu urodzajna, alfalfa zieloną i tłustą, a bydło, które się na nie pasie jest najlepszym w Argentynie, nie dziwota więc że i człowiek udał się tu wspaniale tak fizycznie jak i umysłowo.

O czemś my nie mówili! Co się dzieje w starej ojczyźnie? Czy wojna nas mocno wyniszczyła? Dlaczego nas tak wszędzie prześladują? Co robi żydowska literatura? Czy jest dobry żydowski Acato? Czy pojawiły się nowe jakieś dzieła? Co robią żydowscy pisarze?

Nadmienić muszę jedno: wielką i bardzo miłą niespodziankę było dla mnie nadzwyczajne zainteresowanie się żydowską literaturą, które uderzyło mię wszędzie podczas mojej podróży po Argentynie i Brazylii. Każda żydowska gmina chociażby była malutką, prawie każdy jakiś większy „punkt“ jakiejś kolonii, koło którego koncentruje się kilkanaście rodzin żydowskich — w pierwszym rzędzie stara się o bibliotekę. Biblioteka i cmentarz — oto dwie instytucye koło których grupuje się życie ogółu danej kolonii. Koło biblioteki koncentruje się życie umysłowe tak syonistów jak i socyalistów, ba nawet pobożny ortodoksyjny Żyd nie trzyma się zdala, bo żydowska literatura stała się dla tych zwykłych prostych ludzi, wyrwanych ze swej ojczyzny i zarzuconych gdzieś w dalekie obce strony — świętością jakąś. A żydowski pisarz bez względu na to czy jest zrozumiały i popularny, czy też niedostępny dla tego zwykłego czytelnika staje się siłą faktu, że jest pisarzom, jakimś bohaterem narodowym i powinno się jemu cześć oddawać. Wszak książka jego znajduje się w miejscu świętem w bibliotece, za szklanną szybą szafy bibliotecznej. (C. d. n.).

# Kontyngent purymowy Ż.F.F. dla zach. Małopolski 30.000 zł.

Zach. Małopolska uroczyście przyrzekła Usyszkinowi zebrać 10,000 L. to jest 240,000 zł. w roku 5685 dla Ż. F. N.

Osiągnięcie tej sumy wedle dotychczasowych wyników okazuje się problematyczną. Do 1 lutego br. wpłynęło 43,000 zł. zamiast 80,000 zł.

Różnicę można uzyskać podczas akcyi Purymowej największej w tym roku.

Na Chanukah na nas nałożone kontyngenty nie zostały prawie nigdzie pokryte. W Purym musi być pokryty, a nawet przekroczony kontyngent. Nikt nie powinien odmówić! Zabawy uroczystości purymowe i zbiórki wszelkiego rodzaju powinny być przeprowadzone. Wszystkiemi siłami przystąpmy do dzieła.

LISTA KONTYNGENTÓW.

Andrychów 415, Biecz 100, Bochnia 500, Brzozów 200, Brzesko 330, Borowa 50, Baranów 100, Baligród 65, Bukowsko 50, Bobowa 85, Bielsko 3.000, Cieszyn 500, Czarny Dunajec 50, Chrzanów 450, Czchów 50, Dębica 250, Dynów 155, Dukla 100, Dziedzice 100, Dubiecko 100, Frysztak 100, Gorlice 650, Gdów 50, Głogów 150, Grybów 155, Grodzisko 35, Jasło 850, Gogołów 25, Jaroslaw 1000, Jordanów 100, Kalwarya 100, Kraków 6.000, Krynica 100, Krosno 410, Korczyna 90, Krzeszowice 90, Krościenko 35, Kęty 200, Kolbuszowa 200, Katowice 2.000, Królewska Huta 500, Lisko 155, Łańcut 410, Leżajsk 100, Limanowa 85, Maków 50, Mielec 300, Miłówka 50, Maniowy 50, Muszyna 50, Majdan 35, Nowy Sącz 850, Nowy Targ 600, Nisko 50, Oświęcim 550, Pilzno 100. Przeworsk 155, Próchnik 85, Ropczyce 85, Radłów 85, Radymno 85, Rozwadów 410, Radomyśl Wielki 100, Rymanów 200, Rabka 35, Rudnik 85, Ranizów 50, Rzeszów 1250, Rybniki 200, Sanok 600, Sędziszów 230, Sieniawa 155, Strzyżów 200, Skoczów 85, Szczucin 35, Strumień 35, Szczakowa 100, Stary Sącz 100, Tuchów 85, Tarnów 2500, Tarnobrzeg 250, Trzebinia 200, Tyczyn 85, Tyrawa Wołoska 35, Wadowice 500, Wieliczka 500, Wola Miechowa 35, Wiśnicz 85, Żywiec Zabłocie 330, Zawoja 35, Zagórze 35, Niepołomice 50.

# Sprawy emigracyjne

## Posiedzenie plenarne „Emigdyrektoryum"

**Berlin.** (ŻAT.) Ż. A. T-czna doniosła już telegraficznie o plenarnem posiedzeniu „Emigdyrektoryum" (Zjednoczony Komitet pomocy wychodźtwu żydowskiemu), które odbyło się na początku bieżącego tygodnia w Berlinie. W naradach brali udział pp.: James Bernstein, dyrektor „Hiasu" w Ameryce, Leon Motzkin, przewodniczący egzekutywy Żydowskiej Wszechświatowej Konferencyi Pomocy i J. Efrojkin z Paryża, poseł na Sejm dr. Ignacy Schipper i J. Grünfeld z Warszawy, dr. Grieberschock z Rygi i Helgelman z Kiszyniowa. Przewodniczył p. Leon Motzkin.

## Rozpoczęcie akcyi na rzecz emigrantów St. Zjednoczonych

Przyjęto uchwałę o wysłaniu do St. Zjednoczonych jeszcze w ciągu bieżącego miesiąca lutego delegacyę, której zadaniem jest 1) przeprowadzić rozległą akcję na rzecz emigrantów, zmuszonych pozostać w portach europejskich i 2) nakłonić społeczeństwo żydów w Ameryce do wzięcia udziału w rozwiązaniu problematu emigracyi Żydów ze Wschodniej Europy. Jednocześnie postanowiono rozpocząć w Europie na wielką skalę energiczną propagandę na cel „Emigdyrektoryum".

## Światowa żydowska konferencya emigracyjna.

Konferencya uchwaliła zwołać wszechświatową konferencyę emigracyjną z udziałem przedstawicieli żydowskich instytucyi emigracyjnych w Europie i Ameryce. Konferencya odbędzie się prawdopodobnie w czasie między 28 a 31-ym lipca 1925 r.

## Sprawa emigrantów przebywających w portach europejskich

Plenarne posiedzenie „emigdyrektorynm" poświęciło również wiele uwagi położeniu emigrantów, zmuszonych z powodu nowych ograniczeń imigracyjnych pozostać w portach europejskich. Postanowiono zwrócić się do p. Bernharda Kahna, dyrektora „Joint- I. C. A. Fundation" o udzielenie dokładnych informacyi i danych statystycznych w tej sprawie. Dotychczasowe umowy z „I. C. A." w sprawie współpracy w akcyi pomocy na rzecz wspomnianych emigrantów zostały na nowo zatwierdzone. Konferencya postanowiła zwrócić się z prośbą do dyrekcyi „Hias'u" i „Komitetu Pomocy wychodźcom" w New Jorku o udzielenie połączonemu komitetowi „Emigdyrektoryum" i „I. C. A." subsydyum pieniężnego na rzecz emigrantów.

# Senzacyjne rewelacye w sprawie 14 punktów Wilsona

Brazylijskie pismo „A. Noile" podaje w telegramie z Londynu senzacyjne rewelacye co do autorstwa znanych „czternastu punktów" Wilsona. Według informacyi tego dziennika, niejaki Mikołaj Condouris, milioner z Konstantynopola, obecnie zrujnowany twierdzi, że on był twórcą owych czternastu punktów, przypisywanych Wilsonowi.

Condouris, dziś starzec 89 letni, straciwszy podczas wojny dziesięć milionów funtów, zgłosił w sądzie w Greenwich swą upadłość. On to jakoby wprowadził 70 lat temu w Anglii użycie cygar. Był naówczas królem tytoniowym w Konstantynopolu i posiadał dwieście tysięcy akrów uprawnych pod tytoń.

Condouris w wywiadzie z dziennikarzami oświadczył co następuje:

„Gdy prezydent Woodrow Wilson zapytał państwa wojujące, w jaki sposób mógłby wpłynąć na zawarcie pokoju, przekonałem się zaraz, że prezydent Stanów Zjednoczonych nie był zupełnie obeznany z kwestyami dotyczącemi polityki europejskiej wobec czego napisałem do niego list, przedstawiając mu czternaście punktów, na zasadzie których mógłby dopiąć swego celu. List ten przesłałem za pośrednictwem Lloyd George'a dn. 6 marca 1917 r.

„Ponieważ list mój pozostał bez odpowiedzi, przesłałem jego kopię cesarzowi Niemiec, królowi bułgarskiemu, oraz nieszczęsnemu sułtanowi tureckiemu, który dał się wciągnąć w wojnę przez Niemcy. Aby listy doszły swego przeznaczenia, zużyłem wiele pieniędzy, pokonywując znaczne trudności połączone nawet niekiedy z niebezpieczeństwem dla mego życia.

„Dnia 4-go lipca napisałem znowu do prezydenta Wilsona, żaląc się na to, iż dotąd nie opublikował on moich czternastu punktów; na ten list nie otrzymałem odpowiedzi wprost, lecz dostałem za pośrednictwem Departamentu Stanu list datowany 25-go czerwca 1917 r. Jednocześnie prezydent Wilson posyłał do Europy emisaryuszy, aby zoryentować się w tem, czy „czternaście punktów" mogłoby się przyczynić do rozwiązania sytuacyi.

Dnia 8-go stycznia 1918 r. skorzystał on z moich „czternastu punktów", zachowując ich treść, a zmieniając frazeologię; na wszystkich mowach, które wygłaszał uzasadniając je, cytował myśli zawarte w moich listach, nie wymieniając jednak nigdy mego nazwiska".

Pan Condouris dodaje, że brał udział w innych jeszcze sprawach dyplomatycznych wielkiej wagi.

„Pochodzę ze starożytnej rodziny bizantyńskiej i służyłem pięciu sułtanom i kilku cesarzom. Byłem w Bernie w charakterze prywatnym na usługach sułtana Abdul Hamida w czasie słynnej konferencyi, która się odbyła w tem mieście. Byłem przyjacielem margrabiego Salisbury i pośredniczyłem w oddaniu Anglii wyspy Cypr przez Turcyę".

Ile jest w tych wyznaniach prawdy, ile zaś starczego samochwalstwa? W każdym razie stwierdzić można, że żadna z dotychczasowych publikacyi urzędowych, żaden z pamiętników mężów stanu ani prawdopodobieństwo zwyczajów nie wskazuje na to, aby Wilson był plagiatorem greckiego kupca.

**Do „Daily Telegraph" donoszą z Sidney, że bankier nowojorski pułk. Hirsch Helms oznajmił publicznie, że gdy jechał z prezydentem Wilsonem w roku 1918 na konferencyę pokojową, Wilson powiedział mu, że nie on sam pisał owe słynne punkty w liczbie czternastu, lecz, że grono amerykańskich profesorów uniwersytetu wręczyło mu je do dyskusyi.**



# Życie artysty filmowego

Międzynarodowa popularność znanego artysty filmowego Toma Mix jest przedmiotem zazdrości wszystkich artystów filmowych. W ojczyźnie Mixa nazywają się wszyscy jego wielbiciele i liczni zwolennicy krótko Mixianistami. „Mixianista" uwielbia lasso, zapomocą którego Tom chwyta najbardziej wyrafinowanego bandytę prerii, uwielbia strzał rewolwerowy, którym Tom przeszywa kapelusz przestraszonego koniokrada, by dać mu pierwsze ostrzeżenie jego odważnej jazdy nad przepaściami odbywanej na jego ulubieńcu Tonny. Krótko mówiąc wielbia się wszystko co ten odważny człowiek niedający się przez nikogo w jego sztuczkach zastąpić, dokonywuje. Mix przygotowuje się do swego zawodu aktorskiego niezwykle skrupulatnie, odbywa trening, nie pali, nie pije nie bierze prawie nigdy udziału w zabawach aktorów filmowych, przebywa przez cały dzień na koniu, na polowaniach, lub przy grze w piłkę.

Bieg jego życia jako aktora filmowego nie odbiega zbytnio od poprzedniego jego życia codziennego. Tom nigdy nie czynił nic innego jak jeździł, strzelał i walczył. Urodził się w w Teksas jako syn cowboya, a jako 12-letni chłopiec jeździł od farmy do farmy na koniu. Że kiedyś stanie się milionerem, o tem nawet nie marzył. Otwierały się przed nim dwie drogi, albo zostać cowboyem lub też wstąpić do urzędów państwowych. Mix wstępuje jako ochotnik do armii, bierze udział w kampanii hiszpańsko-amerykańskiej, następnie w powstaniu bokserów. Po wojnie uzyskał sławę jako tępiciel bandytyzmu w Texas. Roosevelt mianuje go naczelnikiem swej straży w podróżach po odległych okolicach. Nie myślał on napewno wówczas, że kiedyś stanie się sławniejszym od Roosevelta. Pewnego razu postanowił wstąpić do towarzystwa cyrkowego. Tu wyróżnił się niezwykłą zręcznością. W czasie występów spotkał się z pewnym reżyserem filmowym, który go zaangażował jako artystę filmowego. Wkrótce staje się sławnym. Były cowboy posiada dobra, farmy, jest dolarowym multimilionerem.

# Ze świata.

**FORD SZUKA ZNÓW ZDOBYCZY.** Jak z Nowego Jorku donoszą, nosi się Ford z myślą wybudowania sterowców większych od Z. R. III., które umożliwiłyby zaprowadzenie stałego ruchu powietrznego między Ameryką a Europą. Podobno rokowania Forda z rządem waszyngtońskim, umożliwią mu rozpoczęcie budowy statków powietrznych jeszcze w ciągu miesiąca bieżącego.

**TRAGICZNA WYPRAWA NAUKOWA.** Wycieczka japońskiego statku szkolnego do Vancouver w Ang. — Kolumbia, zakończyła się katastrofą. W czasie bowiem drogi powrotnej natknęły na siebie wskutek ciemności motorówki i hołowniki; ofiarą zderzenia padło 17 japońskich marynarzy, którzy utonęli w głębinach morskich.

**ŻYD PROFESOREM UNIWERSYTETU W AMSTERDAMIE.** Rząd holenderski mianował słynnego żydowskiego uczonego, dr. L. Palacha, profesorem w państwowym uniwersytecie w Amsterdamie. Prof. Palach obejmie katedrę języków semickich i exegezy biblijnej.

**KOBIETA W SKRZYNCE.** Od roku 1918 istnieje poza Ameryką jeszcze jeden kraj wszelakich możliwości. W Belgradzie zdarzył się niedawno następujący wypadek: Historya rozpoczyna się tak jak wszystkie historye. Sułtania, córka bogatych rodziców zakochała się w młodym lecz biednym mężczyźnie. Rodzice chcieli jednak połączyć bogactwo z bogactwem i wyszukali bogatego Serba dla swej córki. Sułtania idąc jednak za głosem serca poślubiła biednego wybranka. Odtąd rozpoczyna się coś niezwykłego. Rodzice podejmują pogoń za córką i przybywają do miejsca jej pobytu i zastają ją w swym gniazdku. Narkotykiem usypiają swą córkę i [illegible] w skrzynię. Czterech dzielnych Serbów [illegible] skrzynię i odnosi na dworzec kolejowy żyw[illegible] ar. Mąż po powrocie domyślił się natychmiast, że chodzi o uprowadzenie, wrócił więc następnym pociągiem do domu rodziców swej małżonki, którzy właśnie byli zajęci odbijaniem paczki.

**Rozpowszechniajcie „Nowy Dziennik"**

# KRONIKA.

Kraków, 17 lutego.

— **NOWY RABIN GMINNY.** Wprowadzenie w urzędowanie nowego rabina Gminy izraelickiej w Krakowie odbędzie się na uroczystem posiedzeniu Rady wyznaniowej we czwartek dnia 19 lutego br. o godzinie 12 w południe, poczem rabin złoży przyrzeczenie służbowe w ręce prezydenta Gminy izraelickiej.

—o-o—

— **DODATKOWE EGZAMINA NAUCZYCIELSKIE.** Wśród nauczycieli szkół powszechnych zwolnionych w roku 1924 z powodu braku kwalifikacyi, znajduje się pewna liczba osób, które jedynie skutkiem trudnych okoliczności życiowych nie zdołały złożyć odpowiednich egzeminów. Władze szkolne zezwoliły na dopuszczenie w godnych uwzględnienia wypadkach do egzaminów czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych do dnia 31 sierpnia br. O dopuszczeniu do egzaminu decyduje kuratoryum szkolne.

— **URLOPY DLA NAUCZYCIELI.** W myśl zarządzenia ministerstwa oświaty kuratorowie szkolni mają prawo udzielania nauczycielom i kierownikom szkół powszechnych, szkół średnich, seminaryów nauczycielskich, szkół zawodowych, inspektorom szkolnym itd., następujących urlopów: dla poratowania zdrowia do 5 miesięcy, dla załatwienia ważnych spraw rodzinnych do 6 tygodni, nauczycielom szkół powszechnych dla studyów na wyższych kursach 1 rok. Kurator szkolny może upoważnić dyrektorów do udzielania podwładnym nauczycielom urlopu do 8 dni; inspektorom przysługuje prawo urlopowania nauczycieli na czas 28 dni w razie choroby, zaś na 14 dni z innych powodów.

— **POKAZ GOTOWANIA NA GAZIE** odbędzie się dnia 19 bm. (czwartek) o godzinie 5 popołudniu. Wstęp wolny, jednak ze względu na wielką frekwencyę, wydaje się bilety w sklepie gazowni.

— **KONSUMPCYA MIĘSA** od 8—14 bm. Na targ spędzono buhaji 89, wołów 99, krów 307, jałówek 153, cieląt 716, owiec 1, nierogacizny 1784, razem 3149 zwierząt. Płacono za 1 kg żywej wagi: buhaje od 65 do 90 gr, woły od 60 do 91 gr, krowy od 55 do 90 gr, jałownik od 52 do 93 gr, cielęta od 80 gr, do 1.20 zł, nierogaciznę od 1.18 do 1.35 zł, bitej wagi: nierogaciznę od 1.40 do 1.90 zł.

Ze spędzonych na targ zwierząt sprzedano: na konsumpcyę miejscową 2653 sztuk, na konsumcyę innych gmin kraju 192 sztuk, na eksport zagranicę kraju bydła rogatego 42 sztuki, nierogacizny 55 sztuk, pozostało niesprzedanych 3 sztuki bydła i 204 świń.

Bydło nadesłane było gorszej jakości.

— **LIKWIDACYA WYDAWNICTWA.** Wychodzący w Krakowie przez kilka miesięcy dwutygodnik „Socyalista“, organ partyi niezależnych socyalistów został w ostatnich dniach zlikwidowany. Wstrzymanie wydawania tego pisma spowodowane zostało złączeniem się krakowskiej partyi dra Drobnera z „partyą pracy niezależnych socyalistów“ w Łodzi i Wilnie. Czasopismo „Swit“, wychodzące w Łodzi, uznane zostało za wspólny organ tej partyi.

— **POŻAR.** Wczoraj popołudniu wezwano straż pożarną na ul. Podskale l. 11 na Podgórzu, gdzie w izbie robotników fabrycznych zajęły się prycze z siennikami. Straż wkrótce ugasiła ogień, który powstał od porzuconego papierosa. Szkoda niestwierdzona.

— **TARGNĄŁ SIĘ NA WYWIADOWCĘ.** Stojący pod dozorem policyjnym Bernard Bornstein został aresztowany i usiłował podczas doprowadzenia go na komisaryat ugodzić nożem w piersi jednego z wywiadowców tutejszej ekspozytury śledczej. Rozbrojonego Bornsteina doprowadzono do urzędu, a następnie przekazano prokuraturze.

— **UCIEKŁ Z DOMU.** Dnia 13 bm. koło godziny 12-ej zbiegł z domu rodzicielskiego 15-letni Henryk Thon, uczeń IV. kl. gimn. i wyjechał prawdopodobnie w kierunku Tarnowa. Opis osoby: wzrost średni, blondyn, oczy niebieskie, zęby przednie wystające, górna warga podwinięta.

— **DOROŻKARZ OKRADZIONY W POCIĄGU.** Andrzej Strzeboński (lat 34), dorożkarz z Krakowa, zamieszkały przy ul. Długiej l. 68 doniósł, że dnia 14 bm. w czasie jazdy pociągiem z Krakowa do Skawiny skradziono mu z bocznej kieszeni marynarki portfel z gotówką 100 zł i dokumentami.

— **WIELKIE WŁAMANIE W BIELSKU.** Ekspozytura śledcza w Bielsku doniosła, że dnia 15 bm. włamali się nieznani sprawcy do sklepu jubilerskiego Hermana Stizla w Bielsku, przy ul. Jagiellońskiej gdzie skradli kosztowności dużej, lecz niestwierdzonej na razie wartości i ilości.

—o-o—

— **DNIA 21 BM.** odbędzie się w salach Starego Teatru na rzecz „Zakładu Wychowawczego Sierót Żyd. w Krakowie“ przy ul. Dietlowskiej 64

# Bal

Komitet uprasza wszystkich, którzy dotychczas przez przeoczenie zaproszeń nie dostali, o łaskawe zgłoszenie się osobiście w Dyrekcyi Zakładu między godz. 6 a 7 wieczorem.

Róża Rokowa, Dr. med. Rafał Landau
Dr. Maurcy Epstein.

—o-o—

— **NA WSCHÓD! — 28. II. 1925.** Jak nas informują, zapewniła sobie tegoroczna oryentalna impreza „Przedświtu“ znakomity sukces zarówno artystyczny, jak towarzyski przez pozyskanie elity naszego społeczeństwa, która gremialnie wybiera się na tę egzotyczną noc do Starego Teatru. Długie i staranne przygotowania i nazwiska osób, kierujących pracami poszczególnych sekcyi, jakoto Pp. dr Fromowicz-Stillerowej, dra Korena, dra Schwarza i inż. Wexnera dają pełną gwarancyę, że komitet zaufania w niczem nie zawiedzie.

Ze względu na doświadczenia z bieżącego sezonu zwraca komitet nader baczną uwagę przy rozsyłaniu zaproszeń, które doręczać się będzie poczta od środy dnia 18 bm. Bez imiennego zaproszenia wstęp wykluczony.

—o-o—

— **„ORYENTALNA“.** Dziś we wtorek (17. II.) odbędzie się w lokalu „Przedświtu“ ul. Stradom 15, of. I. p. posiedzenie sekcyi akademickiej. Początek posiedzenia o godz. 7·30 wieczorem. Uprasza się o punktualne i niezawodne przybycie.

—o-o—

— **KOLLEGIUM WYKŁADÓW NAUKOWYCH,** (rynek gł.) A—B, l. 39): czwartek 19. bm. prof. Uniw. Jag. dr Spirydyon Vukadinovic: Fryderyk Hebbel (w języku niem.); piątek 20 bm. dr Franciszek Klein Malarstwo weneckie (z obrazami świetlnemi); sobota 21 bm. dr Adolf Klęsk: Czy można zmienić osobowość? Początek o godz 7 wiecz.

**TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO**

Wtorek: „Ludka“.
Środa: „Śpiewak własnej niedoli“.

**BAGATELA**

Wtorek: „W sieci“.
Środa: „W sieci“.

**TEATR OPERETKA „NOWOŚCI“**

Wtorek: pop. Zaklęte trzewiczki“; wieczór „Bachantka“.
Środa: pop. „Zaklęte trzewiczki“; wieczór „Bachantka“.

**REPERTUAR KIN KRAKOWSKICH**

WARSZAWA: „Jaką żona być niepowinna“. Dramat współczesny w 7 aktach oraz „Zamaskowana tancerka“. Sztuka filmowa w 5-ciu aktach.

UCIECHA: „Wyspa zaginionych okrętów“. Dramat senzacyjny w 8-miu aktach. Całość.

NOWOŚCI: „Jeszcze wyżej“. Senzacyjny film z Haroldem Lloydem w roli głównej.

WANDA: „Całus“. Dramat erotyczny w 6 aktach. Ponadto komedya amer. „Musicie mieć dzieci“.

SZTUKA: „Niebezpieczny wiek“. Senzacyjny dramat salonowy w 7 aktach.

REDUTA: „Dom, w którym zamarł śmiech“. Dramat życiowy w 8-miu aktach oraz „Herakles — Dwa granaty i dziewczyna“. Komedya w 2 aktach.

## Repertuar radiowy na dziś

(Wtorek, 17 lutego).

WIEDEŃ: (Fala 530). Godz. 11—12·50 koncert; 16.10—17 z świata bajek; 17—18 koncert; 18·10 Uroczysty wieczór ku czci Heinego w 69-tą rocznicę śmierci. W programie odczyt o działalności Heinego, deklamacye jego utworów i pieśni Schuberta i Schumanna do wierszy Heinego; 19·30 „Karnawał w Rzymie“, operetka J. Straussa, wykonana przez zespół „Volksoper“ pod dyrekcyą dra L. Kaisera.

MONACHIUM: (485) godz. 19·30 Kurs języka włoskiego; 20 „Lumpaci vagabundus“ wodewil Nestroy'a

LPSK: (396) godz. 20·15—23·30 Muzyka do tańca z Jazzbandem.

MONASTYR: (Münster 480) godz. 20·30 Wieczór pieśni ludowych.

BERLIN: (430 wzgl. 505) godz. 16·30—18 Muzyka do tańca; 20·30 Wieczór utworów Lehara i Lincke'go, oraz rosyjskie pieśni żołnierskie.

ZURYCH: (515) godz. 20·15 koncert.

RZYM: (425) godz. 20·35 koncert.

PARYŻ: (1780) godz. 13·30 koncert orkiestry cygańskiej; godz. 17·45 i 22 koncert. Wieża Eiffel (2600) godz. 19—19·55 koncert.

**KUPON Nr. 2**
dla konkursu „ŁAMIGŁOWKI“
Nowego Dziennika.

# Z sali sądowej.

**ROZPRAWA PRASOWA PRZECIW „GŁOSOWI NARODU“.**

Wczoraj rozpoczęła się w krakowskim sądzie okręgowym I. kadencya sądów przysięgłych. Na ławie oskarżonych zasiadł p. Jan Matyasik, redaktor odpowiedzialny „Głosu Narodu“, oskarżony przez inspektora szkolnego w Krakowie dra Michała Janika o obrazę czci, popełnioną drukiem.

Powodem skargi były dwa artykuły „Głosu Narodu“, zarzucające dr Janikowi nieprawdomówność i nieetyczność. „Głos Narodu“ twierdził w tych artykułach, że dr Janik forsował na posady nauczycielskie dwie osoby wbrew protestowi Rady szkolnej miejskiej, powołując się na rzekome życzenie kuratora, oraz że nie chciał zaprosić na posiedzenie Rady szkolnej członków, desygnowanych przez komisarza rządu, albowiem na życzenie kuratora nie uznaje rozwiązania Rady miejskiej. Dr Janik zarzucił redakcyi „Głosu Narodu“, że oba te fakty wymyślił celem prowadzenia przeciw niemu kampanii politycznej i wytoczył sprawę przed sądem.

Na wczorajszej rozprawie oskarżony podtrzymywał zarzuty zawarte w artykułach „Głosu Narodu“ i zaofiarował dowód prawdy, proponując przesłuchanie szeregu świadków. Również zastępca oskarżyciela zaproponował wezwanie szeregu świadków dla potwierdzenia wiarygodności oskarżenia. Trybunał uchwalił dopuścić wszystkich zawnioskowanych świadków, przeważnie członków krakowskiej Rady szkolnej i odroczył rozprawę. Przesłuchanie świadków nastąpi najpierw przez sędziego śledczego wobec czego sprawa będzie ponownie rozpatrywana prawdopodobnie na następnej kadencyi sądów przysięgłych.

Przewodniczył trybunałowi sso. dr Czuma, wotowali sso. Lizak i sso. Tomaszewski, oskarżyciela zastępował adw. dr Klimecki, bronił oskarżonego adw. dr Zakrzewski.

**O PUSZCZANIE W OBIEG FAŁSZYWYCH BANKNOTÓW.**

W marcu ub. r. doniesiono do policyi, że 16-letnia Anna Taschenrówna płaciła za towary w sklepie korzennym Maryana Jadowskiego w Podgórzu fałszywemi banknotami jednomilionowemi. Dochodzenia policyjne wykazały, że banknoty te sporządzał Franciszek Florkiewicz, cynkograf, zajęty w firmie „Ryngraf“ i puszczał je w obieg za pośrednictwem Michała Weinblatta, agenta handlowego, który płacił Florkiewiczowi 45 proc. wartości banknotów. Weinblatt posługiwał się przy wydawaniu fałsyfikatów nieletnimi Anną i Samuelem Taschnerami, z których matką żył we wspólnem gospodarstwie.

Rozprawa przeciw Florkiewiczowi i Weinblattowi oskarżonym o fałszowanie banknotów odbędzie się w obecnej kadencyi sądu przysięgłych, zaś Anna i Samuel Taschnerowie odpowiadali onegdaj przed zwykłym trybunałem w krakowskim sądzie okręgowym za zbrodnię oszustwa, polegającą na puszczaniu w obieg fałszywych pieniędzy bez porozumienia z fałszerzami. Oboje oskarżeni podali, że Weinblatt polecał im wydawać banknoty, jednak przeczyli stanowczo, jakoby wiedzieli, że pieniądze te są fałszywe.

Po przeprowadzonej rozprawie trybunał uwolnił oboje oskarżonych od winy i kary. Przewodniczył sso. Fracżkiewicz, oskarżał prok. Stawarski, bronił prof. dr Reinhold.

HUMOR.

## Kant i jego uczeń

Przy egzaminie spytał się Kant kandydata, czy nie wie przypadkiem, jak powstaje światło polarne?

Kandydat: Owszem, panie profesorze wiem. Zaraz, już, już, mam to na języku, ach zapomniałem właśnie w tej chwili.

A to szkoda odrzecze Kant, jest pan jedynym człowiekiem na świecie, który to wiedział pierwszy.

# Ze sportu.

**TURNIEJ SIÓDEMKOWY.**

Drugi dzień turnieju siódemkowego przyniósł szereg bardzo ciekawych spotkań. Przedpoł. dokończono pierwszą rundę, rozpoczętą jeszcze w sobotę. Wyniki poszczególnych spotkań przekreśliły wszelkie papierowe obliczenia. Zupełnie niespodziewanie pobiła Sparta pierwszoklasowy Wawel, druga zaś drużyna Wawelu odniosła nieoczekiwanie wysokie zwycięstwo nad doniedawna jeszcze silną Olszą. Cracovia B. z trudem uporała się z trzecioklasową Garbarnią. Wyniki poszczególne przedstawiają się następująco:

Sparta— Wawel A 1:0 Wawel B— Olsza 8:1.

Cracovia B—Garbarnia A 1:0, Garbarnia B—Legia B 2:0.

W ten sposób do ćwierćfinału doszły nast. kluby: Cracovia A, Orzeł, 5 dyw. samochodowy, Zwierzyniecki, Sparta, Wawel B, Garbarnia B. Po wylosowaniu stanęły do rozgrywek nast. pary klubów:

Cracovia A.—Orzeł 3:0, Zwierzyniecki—5 dyw. samochodowy 4:0, Cracovia B—Sparta 1:0, Wawel B—Garbarnia B. 8:0.

Po rozegraniu pow. zawodów pozostali zwycięscy przystąpili popoł. do rozegrania półfinału. Spotkania półfinałowe wykazały bardzo wysoki poziom. Gracze poszczególnych klubów wydawali z siebie największą ilość energii, by tylko zająć jaknajszczytniejsze miejsce w turnieju. Toczyła się też walka bardzo ostra pomiędzy pozostałymi czterema konkurentami.

W pierwszem spotkaniu odpadła Cracovia B, ulegając tylko gorszym stosunkiem punktów, przy remisowym stanie Zwierzynieckiemu K. S. — Wawel B. okazał się niebezpiecznym przeciwnikiem Cracovii A i potrafił naweт przez dłuższy czas prowadzić 2:0, uległ jednak z powodu braku treningu technicznie wyższej Cracowii po pauzie. Wyniki półfinału:

Zwierzyniecki—Cracovia B 0:0 7:1, stosunek punktów (Cracovia A—Wawel B 4:2.

W ten sposób do finału stanęła Cracovia A. i Zwierzyniecki. Po piętnastuminutowej pauzie wystąpiły obie drużyny w niezmienionych składach. Na graczach znać odrazu przemęczenie. Gracze Zwierzyńca fizycznie silniejsi, wyglądają świeżej niż Cracovii. Wynik spotkania od początku niepewny. Zrazu ostre ataki Zwierzyńca ratuje kilkakrotnie w ostatniej chwili bramkarz Cracovii. Zupełnie prawidłowo uzyskaną bramkę przez Cracovię nie uzna je z niewiadomych powodów sędzia. Niebawem uzyskuje Cracovia, skutkiem błędu bramkarza Zwierzyńca, pierwszą bramkę. Gracze Cracovii zupełnie przemęczeni ustają. Zwierzyniec atakuje silnie i uzyskuje tuż przed pauzą, zupełnie zasłużenie wyrównanie. Po pauzie Cracovia atakuje odrazu ostro i przygniata przez pewien czas swego przeciwnika. wynikiem czego druga bramka dla Cracovii. Zwierzyniec dąży do wyrównania za wszelką cenę i ma nawet kilkakrotnie możliwość uzyskania takowego. Jedynie niedyspozycya w strzale uniemożliwia Z. osiągnięcie wyrównującego punktu. Gra toczy się aż do końca w bardzo szybkiem tempie, a nawet pod koniec przechodzi w bardzo ostrą. Wynik 2:1 odpowiada faktycznemu przebiegowi finału; jedynie techniczne kondycye Cracovii przechyliły zwycięstwo na jej stronę, zresztą okazał się Zwierzyniecki groźnym przeciwnikiem.

Wobec powyższych wyników pierwsze miejsce w turnieju przypadło Cracovii, drugie Zwierzynieckiemu K. S., trzecie Wawelowi B, ponieważ Cracovia B wycofała się z rozgrywki.

Turniej udał się nagół bardzo dobrze i wykazał, iż kluby drugo i trzecioklasowe krakowskiego okręgu posiadają niezmierzony rezerwoar graczy pierwszorzędnych, którym jedynie brak technicznego wykształcenia i rutyny. Widzów około 1.500 śledziło z zainteresowaniem w oba dnie przebieg turnieju.

* * *

**Wisła—Krowodrza 4:1 (2:1.** Krowodrza okazała się bardzo poważnym przeciwnikiem naszego mistrza. Ataki rozpoczęte ataki pod bramkę Wisły zapowiadały nawet zrażu przegraną, takowej. Jedynie lepsza umiejętność w strzale umożliwiła Wiśle osiągnięcie przed pauzą dwu bramek. Krowodrza również uzyskuje jeden punkt. Po pauzie nadal Krowodrza w przewadze, pod koniec jednak ustępuje nieco wypoczętej Wiśle, która powiększa wynik do 4 bramek. Sędzia p. Schneider. Widzów niewiele, wobec konkurencyi turnieju.

Katowice Warta (Poznań — Ruch (Siemianowice) 1:3 niespodziewana klęska mistrza poznańskiego. Diana—Amatorski 2:0, Myslowice—V. f. R. Bytom (mistrz niem. g. S.) 2:0.

Ż. K. S. Makkabi otwiera w najbliższym czasie specyalne drużyny juniorów, w wieku od 12 do 17 lat. Wszyscy, którzy pragną ćwiczyć w tych drużynach zjawią się w niedzielę, dnia 22 bm. o godzinie 11 przedpołudniem na boisku Makkabi celem omówienia czasu treningu. Drużyny juniorów zostaną specyalnie wyekwipowane i ukostyumowane, treningi zaś będą prowadzone przez specyalnego trenera.

# Z kraju.

**OPIS FAŁSZYWEGO 50-cio ZŁOTOWEGO BILETU BANKOWEGO.** Wobec pojawienia się w Warszawie falsyfikatów 50-cio złotówek Bank Polski rozesłał urzędom państwowym okólnik z opisem falsyfikatu tego. Falsyfikat ten wykonany jest na papierze mniej sztywnym i silnie rypsowanym. Wizerunek Tadeusza Kościuszki wykonany znakiem wodnym występuje nikle w postaci plam tłustych, które można zauważyć na po wierzchni papieru. Numeracya i podpisy są w kolorze szarym a na bilecie autentycznym — koloru czysto czarnego. Charakterystycznym rysem są ręczne poprawki, subtelnych rysunków tła, zwłaszcza tła portretu na stronie przedniej i orła na stronie odwrotnej.

## Z giełdy krakowskiej.

Kraków, 16 lutego.

Akcye utrzymane, a nawet częściowo mocniejsze. Na „pogiełdzie płacono za Jaworzno (a 100) 13.75, (a 25) 14.80, Lokomotywy 0.54, Len 0.43, Gazy wschodnie 3.70, Nobel 2.30.

Waluty: Londyn 24.92—25, Zurych 100.55—100.20, Bruksela 26.22, Paryż 27.15, Praga 15.55.

**Akcye bankowe, handlowe i przem.**

| | Transakcye | |
|---|---|---|
| | **16 II.** | **13 II.** |
| Polski Bank Przem. I-VII. | 0·42—0·44 | 0·45—0·46 |
| Bank Hipoteczny | — | — |
| Bank Małopolski | 0·32—0·35 | — |
| Ziemski Bank Kredyt. | 0·18 | 0·18 |
| Powszechny Bank Kred. | — | 0·07 |
| Bank Komercyalny I—IV | — | — |
| Bank Zw. Sp. Zarobkow. | — | 10·50 |
| Polskie Tow. Handl. | 0·42—0·45 | 0·42—0·48 |
| Handl. Sp. akc. „Impex" | — | — |
| Charma" Mag. Jawornicki" | — | 1.00 |
| Tow. han. Bracia Rolnicey | — | — |
| „Polski Glob" | — | 0·27—0·28 |
| Żegluga Polska | 0·18 | — |
| Zieleniewski I—IV | 13·75—14·25 | 13·50—13·50 |
| H. Cegielski, Poznań | 0·71—0·73 | 0·73—0·74 |
| Parowozy I—V. | 0·82—0·83 | 0·80—0·83 |
| „Automotor" fabr. samoch. | — | — |
| „Lemiesz" fabr. masz. roln. | — | — |
| Modrzejewskie Zakł. G. H. | — | — |
| „Trzebinia" żel. | 0·72—0·74 | 0·70—0·72 |
| Zakłady amunic. „Pocisk" | — | — |
| „Góraża" fabryka cementu | 17·25—17·50 | 17·00 |
| Sierszańskie Zak. Gór. S. A. | 4·75—4·85 | — |
| „Tepege" Tow. dla przem. gór. | — | 2·00 |
| Polska Nafta | 0·67 | 0·67—0·68 |
| „Pokucie" Naft. Sp. akc. | — | — |
| „Oikos" T. A. | — | — |
| „Strug" Przem. drzewny I. | — | 0·85 |
| „Bezet" Powsz. zakł. bud. | — | — |
| Syndykat koszyk. Kraków | — | — |
| Fabr. przet. ł. w Trzebini | — | — |
| „Azot" I—IV. | 0·35 | 0·26 |
| „Agrochemia" | — | — |
| „Krakus" Przemysł spiryt. | 1·00—1·05 | 0·95—1·05 |
| Fabr. cukru w Chodorowie | 5·20—5·45 | 5·15—5·50 |
| Cukrownia Chybie I. | 6·15—6·2[illegible] | 6·20—6·25 |
| A. Piasecki | — | 1·75—1·80 |
| Fabr. porcel. w Ćmielowie | 0·70—0·78 | 0·72 |
| Elektr. w Sierszy I-IV | 0·22—0·23 | 0·22 |
| S. W. Niemojowski | | — |
| Fabr. kapeluszy w Myślen. | — — | — |

**Giełda warszawska z dnia 16 b. m.** (PAT) Cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 5·16½ bony złote — — — — pożyczka złota 8·00 milienówka — — pożyczka dolarowa 3.80

Czeki: Belgia trnaz. 26·01— Holandya tranz. 208·97 Londyn tranz. 2476 Nowy Jork tranz. 517 — Paryż tranz. 2708 Praga tranz 1536½ Szwajcarya tranz. 99·80 Wieden tranz. 7·29½ Włochy tranz. 21·32

**Giełda warszawska z dnia 16 b. m. (PAT) Akcye.** Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków — — Bank Przemysłowy Lwów 0·48 Bank Zw. Sp Zar. Poznań 10·25 Puls 0·56— — — Wild 0.16— — Cukier Warszawa 4·65 — — — Cegielski 0·74 — — Ursus 2·40 Parowozy 0·83 — — — Zawiercie 23·25 Żegluga 0·27 Polska nafta 0·70 Siła i Światło 0·[illegible] — — Chmielów 0·69 Starachowice 2·49 — — — Pocisk 1·26 — Zieleniewski 13·75 Żyrardów 15·10 Chodorów 515

**Giełda wiedeńska z dnia 16 b. m. (PAT) Dewizy.** Amsterdam 28550 Zagrzeb i Belgrad 1165 Berlin 16880 Bruksela 3594 Budapeszt 9770 Bukareszt 360 Chrystiania 10800 Kopenhaga 12650 Londyn [illegible] Madryt 10020 Medyolan 2916 Nowy Jork 70855 Paryż 3730 Praga 2102 Sofia 514 Sztokholm 19000 Warszawa 13600—13700 Zurych 13665 Dolary 70460 Belgijskie 3550 bułgarskie 498 duńskie 12440 marki niemieckie 16700 angielskie 337000 francuskie 3725 holenderskie 28200 włoskie 2862 jugosłowiańskie 1164 norweskie 10670 polskie 13630—13670 rumuńskie 355 szwedzkie 18870 szwajcarskie 13550 hiszpańskie 9960 czeskie 2·97 węgierskie 9.20 tureckie 36.00.

**Papiery lokacyjne.** Austr. renta kor. 4·8 renta lutowa 5·6 losy tureckie — — Bodenkredit 281 — austr. zakł. kred. 168 koleje austr. 440 kolej poludn. 57·5 — Alpiny 468·8 — Zieleniewski 191 — Silesja 15·1 — Galicja — — — Siersza — Bank Małopol. 4·85 Bank hipot. 8·7 — Portland cement 515 — Nafta 160 — — Browary lwowskie 100 Tepege 25 ½ —

Zurych, 16. 2 PAT. Paryż 27.15, Lodnyn 24.79, Nowy Jork 5.19 i pół, Belgia 26.80, Włochy 21.35, Hiszpania 73.75, Holandya 208.75, Berlin 1.23.6, Wiedeń 73.20, Sztokholm 139.75, Oslo 79.25, Kopenhaga 92.50, Sofia 37.75, Praga 15.40, Warszawa 100, Budapeszt 0.72, Białogród 8.50, Ateny 8.40, Konstantynopol 2.75, Bukareszt 2.65, Helsingfors 13. Buenos Aires 196. Tendencya ustalająca się.

# Drobne wiadomości gospodarcze

**W SPRAWIE TRAKTATU POLSKO-CZESKIEGO.** Z Pragi czeskiej wrócił Dyrektor Departamentu Handlowego Ministerstwa Przemysłu i Handlu B. Tennenbaum, który wyjeżdżał w celach informacyjnych niezbędnych w rokowaniach o Traktat handlowy między Polską a Czechosłowacyą, które w dalszym ciągu toczą się w Warszawie.

**REWIZYA TRAKTATU POLSKO-WŁOSKIEGO.** W sferach gospodarczych, w szczególności w sferach eksportowego przemysłu metalurgicznego duże zainteresowanie wywołuje sprawa rewizyi traktatu handlowego polsko-włoskiego. Zasada rewizyi tego traktatu została już między rządami obydwu państw uzgodniona. W obecnej chwili przeprowadza się szczegółowe studya nad poszczególnemi kwestyami, które mają być objęte rewizyą traktatu. Ze względów technicznych termin rozpoczęcia rokowań nie został jeszcze określony.

**O TRAKTAT HANDLOWY POLSKO NIEMIECKI.** P. Minister Przemysłu i Handlu inż. Kiedroń przyjął 12 bm. na dłuższej konferencyi p. Karłowskiego, prezesa delegacyi dla rokowań o traktat handlowy polsko-niemiecki. Na konferencyi tej omawiane były ważniejsze kwestye tego. traktatu. Rokowania mają być rozpoczęte w Berlinie w początkach marca br.

**TARYFA NA LEKARSTWA W HOLANDYI.** Taryfa na środki lecznicze w Holandyi ma uregulować specyalna ustawa, która zezwala na reklamowanie środków leczniczych dopiero po otrzymaniu specyalnego zezwolenia z Ministerstwa. To udziela zaś swego „placet" po poprzedniem zbadaniu sposobu fabrykacyi i składu chemicznego danego środka.

**REKORD SZMUGLERSTWA W ROKU 1924.** Amerykańskie ministerstwo sprawiedliwości ogłosiło listę okrętów, które w roku 1924 zajmowały się przemycaniem alkoholu do „suchego" kraju. W statystyce tej na 314 przyłapanych okrętów, 300 płynęło pod flagą angielską, 10 było norwegskich, a 4 francuskie.

# Senzacyjne rewelacye p. Emila Landsberga

Łódzka „Republika" ogłasza treść rozmowy swego współpracownika z b. prezesem dyrekcyi kolejowej we Wilnie. Rewelacye p. Landsberga, który — jak wiadomo — stoi pośrodku walk partyjnych brzmią senzacyjnie. Podajemy je na odpowiedzialność „Republiki" i p. Landsberga.

„W sprawach nadużyć kolejowych — odparł na pytanie p. Landsberg — nie uważam się za oskarżonego, ale za oskarżyciela lub świadka. Od czterech lat jestem przedmiotem ubocznych inkryminacyi. Dziesięciokrotnie prosiłem o wytoczenie mi śledztwa, o oddanie sprawy sądowi, ale nikt nie spieszył się jakoś z powierzeniem jej bezstronnej instancyi.

— Czy pan dyrektor twierdzi, że w dyrekcyi wileńskiej nie było nadużyć lub niepozrządów?

— Tego nie twierdzę. Najlepszym tego dowodem jest, iż wielu urzędników w razie stwierdzenia nadużyć oddałem sam prokuratoryi. W czasie wojny dyrekcya była w pasie wojennym i dwukrotnie podlegała ewakuacyi. Gospodarka wojenna jest rzeczą znaną i sławetną. Twierdzę jednak stanowczo, iż ani ja nadużyć nie popełniłem, ani nie zawiniłem przez niedopatrzenie.

— Czemu przypisuje pan wobec tego tak ciężkie pod pańskim adresem oskarżenia?

— Są to wyłącznie względy osobiste i partyjne ludzi, szukających kozła ofiarnego. Podstawą oskarżeń są twierdzenia niejakiego Perycza, prezesa chadeckiego związku kolejarzy wileńskich, o którym prokuratorya warszawska dała mi opinię, jako o występnym indywiduum z pod ciemnej gwiazdy, zresztą, kandydacie „ósemki" do Sejmu.

— Jak zapatrywały się pańskie władze na oskarżenia?

— Moje prośby o wszczęcie dochodzenia zazwyczaj nie pociągały za sobą skutków. Ofiarowano mi tylko wysoki order za to, abym opuścił dyrekcyę we Wilnie i zgodził się na objęcie dyrekcyi warszawskiej. Dopiero przed paru dniami zwracałem się do min. Tyszki z prośbą o przekazanie sprawy sądowi.

— Jakie kroki ma pan zamiar poczynić obecnie?

— Żadnych. Komisya komunikacyjna uchwaliła wezwać rząd do oddania sprawy prokuratorowi. Będę zadowolony, jeśli rząd jaknaj rychlej to wykona. Jeśli prokuratorya nie znajdzie cech przestępstwa w mym postępowaniu, będzie to tylko dla mnie częściową satysfakcyą. Pragnąłbym natomiast, aby sprawa faktycznie znalazła się przed sądem, a wtedy zobaczymy...

Gospodarka kolejowa w Polsce jest jednym szeregiem skandalów, co zresztą poruszałem już w druku. Afery Barmata bledną wobec tych brudnych interesów, jakie uprawiało się na koszt skarbu państwa w kolejnictwie. Przed sądem postawię, jako świadków, kilku ministrów, którzy pod przysięgą będą musieli zeznać prawdę. Nie wątpię, iż prawda ta może zaprowadzić bardzo wysokich dostojników państwa, nawet ministrów — do kryminału. Ze swojej strony mam tylko głębokie przekonanie, że nie gospodarowałem w Wilnie ani nieudolnie, ani dla własnej korzyści. Z radością czekam na rozprawy sądowe.

## Czeski minister oświaty popiera żyd. zadania kulturalne

Praga. (ŻAT) Minister oświaty w Czechosłowacyi p. Markowic bawił ostatnio na Rusi Przykarpackiej. W mieście Munkać minister przyjął delegacyę syonistów i mizrachistów. Delegacya prosiła ministra, ażeby w wyborach do gmin żydowskich na Rusi Przykarpackiej wprowadzono powszechne, równe, i proporcyonalne prawo głosu. W dalszym ciągu delegacya prosiła p. ministra o zezwolenie na otwarcie gimnazyum hebrajskiego w Munkacz. W mieście Ushorod minister przyjął delegacyę żydowskiej gminy ortodoksyjnej ,z którą konferował o potrzebach religijnych żydowskiej ludności na Rusi Przykarpackiej. Następnie przyjął p. minister delegacyę syonistów miejscowych. Delegacya prosiła, ażeby rząd udzielił subsydyów żydowskiemu narodowemu szkolnictwu w Czechosłowacyi. Minister odniósł się bardzo przychylnie do postulatów żydowskich delegacyi, i przyrzekł, iż dołoży wszelkich starań, ażeby postulaty te zostały uwzględnione.

—o-o—

## P. Kadoorie w drodze do Palestyny

Paryż. (ŻAT) B. Kadoorie, zwany „Rotszyldem Wschodu", który oddał większą część swego majątku na cele odbudowy w Palestynie, przybył w towarzystwie swoich dwuch synów do Paryża, skąd udaje się do Palestyny, P. Kadoorie zamierza poświęcić się w zupełności urzeczywistnieniu swego ideału, budowy ogrodu miasta, imieniem „Kadoorie" w Palestynie.

—o-o—

## Orkan w Szwajcaryi

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń. 16 II (D) W Alpach szalał wczoraj gwałtowny orkan. Skutkiem burzy wykoleił się pociąg lokalny pomiędzy St. Wolfgang a Strobl. Maszynista został zabity, 2 podróżnych jest rannych.

W miejscowości Appencell szalony wicher zniszczył dachy i kominy domów.

## Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI.

— Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO. Wyborna krotochwila paryska Vebera „Ludka", tak przychylnie przyjęta przez krytykę, grana będzie w tym tygodniu codziennie z wyjątkiem środy, w który to dzień ukaże się na przedstawieniu po cenach do połowy zniżonych poraz ostatni „Śpiewak własnej niedoli" Dymowa. Na sobotę wyznaczono premierę „Szklanej góry" śp. Zygmunta Sarneckiego, przygotowywaną od dłuższego czasu z wielkim nakładem wystawy.

— DALSZE POWTÓRZENIA „W SIECI". Wesoły dramat J. A. Kisielewskiego „W sieci" cieszy się w krakowskiej Bagateli wielkiem powodzeniem, o czem świadczy niezwykle tłumna frekwencya publiczności. Do sukcesu tego prócz wybitnychh walorów artystycznych sztuki przyczynia się trafna i żywa reżyserya oraz doskonała gra całego zespołu z pp. Wernicz, Ziembińskim, Zbuckim na czele. „W sieci" wypełni wszystkie dni tygodnia aż do czwartku 19 bm. włącznie.

— 50-PROCENTOWE ZNIŻKI WAŻNE TYLKO NA DNI POWSZEDNIE. Dyrekcya Bagateli komunikuje, że przyznane 50-proc. zniżki dla zrzeszeń inteligencyi pracującej, ważne są na wszystkie dni tygodnia wyjąwszy święta, niedziele, soboty, premiery i popołudniówki. Asygnaty zniżkowe otrzymywać można dopiero od godz. 6 pop. tego dnia, na który obowiązują.

* * *

— Z ORG. „TARBUT" Wszyscy, którzy zapisali się na kursy wiedzy judaistycznej, urządzone przez Tarbut, proszeni są o przybycie dziś we wtorek o godz. 8 wiecz. do Szkoły hebr. (Brzozowa 5) celem ustalenia godzin.

## Ostre środki przeciw komunizmowi w Bułgaryi

Sofia, 16. 2 PAT. Półoficyalna Svobodna Recz, donosi, że rada ministrów postanowiła przedłożyć izbie do uchwalenia w związku z ustawą o ochronie państwa w sprawie podjęcia ostrych środków przeciw pismom komunistycznym.

# PRZEWODNIK HANDLOWY.

**Artykuły gosp.**

Urządzenia kuchenne, domowe i różne nowości
**A. SATTLER**
GERTRUDY 24.
Tel. 4162. Tel. 4162.

**Elektrotechnika**



„LUX“
Kraków pl. Dominikański 2
Urządzenia elektr.
Wszelkie naprawy
Sprzedaż materyałów
Porady i kosztorysy bezpłatnie.
Telefon Nr. 3335.

**FIRANKI**

od najskromniejszych do najwspanialszych, portyery madrasowe zagr. po cenach fabrycznych hurtownie i detalicznie poleca firma
Lipschütz i Weitz, Grodzka 71

**FUTRA**

ZAKŁAD KUŚNIERSKI
**M. ROTBLUM**
UL. FLORYAŃSKA 8.

**FORTEPIANY**

**FORTEPIANY**
**PIANINA**
**FISHARMONIE**
Skład
**HELENA SMOLARSKA**
Kraków, ul. Szewska 9. Tel. 4365.
Sprzedaż na raty do 10 miesięcy. Wybór olbrzymi.

**GALANTERYA**

Towary galant., pończochy, trykotaże, bielizna berety, kalosze, śniegowce itp. **Simon Ohrenstein**, Kraków, Dietlowska 45.

**Konfekcya**

**ADOLF BRACIEJOWSKI**
poleca 1307
**płaszcze i kostyumy**
Kraków, ul. Grodzka L 4.

**MEBLE**

Stylowe, luksusowe etc. **S. MANNE,** Kraków Szpitalna L. 6. Tel. 4074. Rok zał. 1860.

Meble stylowe luksusowe, biurowe, dekoracye wnętrz poleca **M. Pleszowski, Kraków, Mały Rynek 2,** Telefon 4136.

**MASKI**

balowe i charakterystyczne, ordery kotylionowe. Wiktor Wanderer, Kraków, ulica Szewska L. 21

**NACZ. KUCHENNE**

**JOZEF FERTIG**
Kraków, ul. Szewska 5. Tel. 3214.
poleca hurtownie i częściowo naczynia kuchenne i restauracyjne (garnki, rondle od pół—100 L) marki **SFINX**



Nakrycia stołowe Alpacca. Wyroby stołowe Henkelsa. Okucia meblowe i budowlane po cenach konkurencyjnych.

**Unia Handl. „Metal“**
**Kraków, Dietla L. 58.**
Telefon Nr. 4564.
Hurtownia wyrobów metalowych Specyalność: Naczynia aluminiowe i emaliowane. Wyłączna sprzedaż i fabryczny skład naczyń emal. marki




**PORCELANA**

Porcelanę, kryształy, szkło i lampy poleca:
**H. Statter Kraków**
Grodzka L. 39.

**PAPIER**

**Grünspan & Gerber**
fabr. skład papieru i tektur
Plac Nowy 7. — Tel. 4400

**RADIO**

**RADJOSWIAT**
**Kraków, Grodzka 32**
Wszystko na składzie po najtańszych cenach.

**„Uniwersum“** biuro inżynierskie, Kraków, ul. św Marka 25 poleca w wielkim wyborze radioaparaty odbiorcze, lampki katodowe i części składowe

**SZKŁO**

**Szlifiernia** szkła i luster **K. Woroniecki,** Kraków, pl. Szczepański L. 7. Lustra meblowe, szyby automobil. i latarń, szyby lustrowe okienne półlustrowe i ornamentowe. Odnawia stare lustra

**LUSTRA** meblowe,
**SZKŁA** szlifowane poleca tanio wytwórnia luster
**Bracia Kalmus,** Kraków. **Starowiślna 69.** Tel. 2152.

Pierwsza małopolska fabryka zwierciadeł i szlifiernia szkła Sp. z ogr. odp **Kraków, Grodzka 60,** Telef. 4078 i 4225, poleca szyby i lustra szlifowane po cenach przystępnych.

**SPEDYCYA**

Cracovia p. transportowa Biuro spedycyjne **ul. Grodzka 60,** Tel. 4078.

**SZLIFIERZ**

**SPECYALISTA**
szlifierz brzytew dobiera fachowo wg. zarostu, najlepsze brzytwy od 5 - 7 zł. **J. MYSZKOWSKI Kraków, Dietlowska 46.**

**WĘGLE**

Węgiel śląski, krajowy i dąbrowiecki dostarcza wagonowo
**Polska Spółka Węglowa, ul. Andrzeja Poteckiego 5.**
Tel. 4075.

**ZŁOTO, SREBRO**

**Wielki wybór!**
Zegarki, brylanty, perły, i wyroby srebrne najtaniej poleca:
**GOLDSTEIN i GRÜNBERG**
Kraków, ul. Bożego Ciała róg Dietla 4

**REKLAMA dźwignią :: handlu ::**

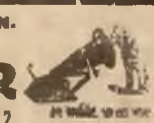
---



**DANCINGI DOMOWE**
urządza światowej marki
**GRAMOFON „His masters voice“**
**„GŁOS SWEGO PANA“**

Gramofon ten najnowszej konstrukcyi (system RADIO z podkładką mikrofonową) uznany przez pierwszorzędnych znawców całego świata za najlepszy.
Wzorowa reprodukcya bez szmerów.
Wielki wybór płyt, również żydowskich i hebrajskich kantorów: ROZENBLATTA, KWARTINA, SIROTY.

THE GRAMOPHONE Co. Limited, LONDON.
Jeneralny reprezentant na Polskę:
**JÓZEF WEKSLER**
**Kraków,** Floryańska 25. **Lwów,** Sykstuska 2.



---

**TARGI LIPSKIE**
**WIOSNA 1925**
**OD 1 DO 7 MARCA**
**TARG TECHNICZNY**
**OD 1 DO 11 MARCA.**
**NAJWIĘKSZE I NAJSTARSZE**
# MIĘDZYNARODOWE TARGI ŚWIATA
**Informacye i zgłaszanie u przedstawiciela na Małopolskę**
**p. Dyr. Gianni Sumi, Kraków, Hotel Monopol.**

**Drobne ogłoszenia.**

**Samodzielnej** buchalterki i korespondentki poszukuje się do Mysłowic. Wiadomość: Sieger, Kraków, Stanisława 3.

**Ekspedyentki** z działu konfekcyi z dobrą figurą poszukuje się. Zgłoszenia pisemne z odpisami świadectw pod „Pierwszorzędna siła“ do Biura Stattera, Rynek 8. 378

**Unieważniam** zgubioną książeczkę wojskową na nazwisko Natan Majersdorf ur. w Podgórzu w r. 1898 169

**Panny** dochodzącej do dzieci znającej się na szyciu poszukuje Reches Karmelicka 10.

**Ważne** dla Pań z prowincyi! Eleganckie suknie, kostyumy i płaszcze dla Pań wedle żurnali francuskich wykonuje nadzwyczaj starannie wzorowy warsztat „Ogniska Pracy“, Mikołajska 9, II p. Dla Pań przejezdnych miara w dniu zamówienia. 157

**Poszukuje** się zaraz podróżującego dla artykułów technicznych. Zgłoszenia do Adm. N. Dz. pod „P“ 145

**FORTEPIAN**
**czarny,**
z angielską mechaniką,
**okazyjnie do sprzedania**
**Skład fortepianów**
**Heleny Smolarskiej**
Kraków, Szewska 9. I. p.

**Ekspedyentki (ci)**
z branży bławatnej potrzebne zaraz. Zgłoszenia we firmie:
**J. BANDET**
**ul. Grodzka L. 5.**

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart: Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 2.